

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสมมุติฐาน

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งจะอธิบายในบทนี้จะแบ่งเป็น 5 ส่วนหลัก เพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์อย่างชัดเจนระหว่าง แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่นำมาใช้อธิบายกับเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และสมมุติฐานของงานวิจัยที่ตั้งขึ้น ประกอบด้วย

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับสำนักข่าว

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับทิศทางการเสนอข่าวของสื่อมวลชน

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนา และข่าวสารเพื่อการพัฒนา

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับแหล่งข่าว

โดยจะเสนอเรียงตามลำดับดังนี้

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับสำนักข่าว

สำนักข่าวเป็นองค์กรด้านการสื่อสารรูปแบบหนึ่งที่ทำหน้าที่ในการรวบรวมข่าวและส่งข่าวให้แก่สมาชิก สำนักข่าวระดับใหญ่จะมีสำนักงานกระจายในทั่วทุกภูมิภาคของโลก ในประเทศที่มีขนาดใหญ่และมีความสำคัญจะมีสำนักงานของสำนักข่าวเดียวกันตั้งอยู่หลายสำนักงาน ในกรณีที่เป็นสำนักข่าวขนาดใหญ่หลายๆ และมีการเสนอข่าวหลายประเภทจะมีการจ้างนักข่าวท้องถิ่นของประเทศนั้นๆ เข้ามาทำหน้าที่รายงานข่าวร่วมกับนักข่าวต่างประเทศซึ่งจะถูกส่งมาจากบริษัทแม่หรือสำนักงานใหญ่นักข่าวต่างประเทศเหล่านี้จะประจำการในประเทศต่างๆ เป็นเวลาไม่นานโดยเฉลี่ยประมาณ 5 ปี แล้วจะย้ายไปประจำสำนักงานในประเทศอื่นๆ ด้วยเหตุผลเพื่อไม่ให้นักข่าวเกิดความผูกพันกับประเทศใดประเทศหนึ่งจนขาดความเป็นกลางในการเสนอข่าว และเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพและการเพิ่มประสบการณ์ของนักข่าว นอกจากนี้การจ้างนักข่าวท้องถิ่นเพื่อรายงานข่าวที่นักข่าวต่างประเทศไม่สามารถทำได้ด้วยข้อจำกัดด้านภาษาแล้ว สำนักข่าวบางแห่งยังจ้างนักข่าวที่ส่งข่าวให้เป็นครั้งคราว (stringers) และจ้างพนักงานแปลข่าวออกเป็นภาษาท้องถิ่นเพื่อบริการลูกค้าท้องถิ่นอีกด้วย

สำนักข่าวส่วนใหญ่จะบริการโดยใช้ระบบเทคโนโลยีสื่อสารที่ทันสมัย เช่นการให้บริการผ่านคอมพิวเตอร์บริการข่าวตลอด 24 ชั่วโมง เนื้อหาของข้อมูลที่ให้บริการจะประกอบไปด้วยหลายส่วน เช่นรายงานข่าวทั่วไป รายงานภาวะการซื้อขายหุ้น รายงานสภาวะการแลกเปลี่ยนเงินตรา ข้อมูลทางสถิติ ตารางแสดงการวิเคราะห์แนวโน้มของดัชนีชี้วัดทางเศรษฐกิจต่างๆ เป็นต้น ลูกค้าที่รับบริการด้านข้อมูลจากสำนักข่าวสามารถกำหนดประเภทของข้อมูลที่ต้องการได้ โดยไม่จำเป็นต้องรับบริการข้อมูลทั้งหมดทั้งนี้เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายของลูกค้าเอง ผู้รับบริการข้อมูลจากสำนักข่าวจะมีหลากหลายกลุ่มส่วนใหญ่จะเป็น หน่วยงานราชการ ผู้ประกอบการธุรกิจ ธนาคาร สถาบันการเงินต่างๆ รวมทั้งสื่อมวลชน และแม้ว่าอัตราค่าให้บริการของสำนักข่าวจะสูงโดยเฉพาะสำนักข่าวข้ามชาติที่มีชื่อเสียง แต่ลูกค้าของสำนักข่าวก็ยังเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง Schramm (1964) ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า แม้ข่าวจากสำนักข่าวจะมีราคาสูงสำหรับหนังสือพิมพ์ฉบับเล็กๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือพิมพ์ที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษโดยตรงก็จะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการแปลข่าวอีก แต่ถ้าปราศจากข่าวจากสำนักข่าวเหล่านี้หนังสือพิมพ์ก็ไม่อาจจะทำหน้าที่หาข่าวนั้นได้และหนังสือพิมพ์ก็จะมีคนดูผู้อ่านให้มาซื้อ ด้วยเหตุนี้ทำให้สำนักข่าวโดยเฉพาะสำนักข่าวขนาดใหญ่กลายเป็นองค์กรที่มีรายได้มหาศาล เช่นสำนักข่าว Reuters มีกำไรในปี 1989 กว่า 283 ล้านปอนด์ และมีกำไรหลังหักภาษีในปี 1998 สูงถึง 384 ล้านปอนด์ (Reuters Holdings PLC Annual Report 1998)

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดแบ่งระดับของสำนักข่าวนั้นมีผู้เสนอไว้หลายลักษณะ อาทิ Tatarian (1978: 105-110) ได้แบ่งสำนักข่าวออกเป็น 3 กลุ่มหลักคือ

1. สำนักข่าวข้ามชาติขนาดใหญ่ อันประกอบไปด้วยสำนักข่าว Associated Press (AP) มีสำนักงานใหญ่ในกรุงนิวยอร์ก สำนักข่าว Reuters มีสำนักงานใหญ่ในกรุงลอนดอน สำนักข่าว Agence France-Presse (AFP) มีสำนักงานใหญ่ในกรุงปารีส สำนักข่าว United Press International (UPI) มีสำนักงานใหญ่ในกรุงนิวยอร์ก และสำนักข่าว Telegrafnoye Agentstvo Sovetskovo Soyuz (TASS) มีสำนักงานใหญ่ในกรุงมอสโก

2. สำนักข่าวข้ามชาติระดับรอง จะเป็นสำนักข่าวซึ่งมีพื้นที่ให้บริการครอบคลุมเพียงบางประเทศและส่วนใหญ่จะมีรัฐบาลสนับสนุนในการเผยแพร่ข่าว อาทิ สำนักข่าว Deutsche Presse Agentur (DPA) ของเยอรมัน สำนักข่าว Kyodo และ Jiji ของญี่ปุ่น สำนักข่าว EFE ของสเปน และสำนักข่าว ANSA ของอิตาลี

3. สำนักข่าวระหว่างประเทศที่เสนอข่าวเฉพาะพื้นที่ สำนักข่าวลักษณะนี้จะมีพื้นที่ให้บริการข่าวที่จำกัดและไม่เป็นที่แพร่หลายทั่วโลกมากเท่าสำนักข่าวกลุ่มแรก ทั้งนี้พื้นที่ที่ครอบคลุมในการเสนอข่าวมักจะเกี่ยวข้องกับระบอบการเมืองการปกครอง การเสนอข่าวบางส่วนเพื่อหวังผลทางการเมือง สำนักข่าวที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้ อาทิ สำนักข่าว The Middle East News Agency (MENA) ของประเทศอียิปต์โดดเด่นในการเสนอข่าวครอบคลุมรัฐอาหรับ สำนักข่าว Arab Revolution News Agency ของลิเบียซึ่งมีอิทธิพลเหนือกลุ่มประเทศอาหรับในทวีปแอฟริกาเหนือ และสำนักข่าว Prensa Latina ของคิวบาซึ่งแพร่หลายและเป็นที่ยอมรับในกลุ่มประเทศอเมริกาใต้

นอกจากสำนักข่าวข้ามชาติทั้ง 3 กลุ่มแล้ว ก็ยังมีสำนักข่าวในระดับชาติกระจายอยู่ตามประเทศต่างๆ รวมทั้งมีหนังสือพิมพ์ยักษ์ใหญ่หลายฉบับที่ทำธุรกิจขายข่าวคล้ายสำนักข่าว เช่น The New York Times, The Washington Post และ Los Angeles Times ซึ่งขายข่าวให้กับหนังสือพิมพ์ และ องค์กรที่ต้องการทั่วโลก โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกา ทวีปยุโรป และญี่ปุ่น

ในขณะที่ Boyd-Barrett (1980: 14-15) แบ่งสำนักข่าวออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

1. สำนักข่าวระหว่างประเทศ หรือสำนักข่าวข้ามชาติ (The International News Agencies or Transnational News Agencies) อันหมายถึงสำนักข่าวในกลุ่ม Big four และมีฐานอยู่ในประเทศตะวันตกทั้งสิ้น ประกอบด้วย

Associated Press (AP) ก่อตั้งเมื่อปี 1848 มีสำนักงานใหญ่ในกรุงนิวยอร์ก เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร มีหนังสือพิมพ์และบริษัทกระจายข่าวในสหรัฐและแคนาดาเป็นเจ้าของ AP เป็นสำนักข่าวที่ใหญ่มาก ช่วงปี 1990 AP มีสมาชิกกว่า 15,500 ราย ให้บริการใน 112 ประเทศ มีทั้งผู้สื่อข่าวในสหรัฐและต่างประเทศ ให้บริการข้อมูลได้ 5 ภาษา และมีข่าวที่เสนอในแต่ละวันประมาณ 17 ล้านคำ

Reuters ก่อตั้งเมื่อปี 1850 โดย Paul Julius Reuters มีสำนักงานใหญ่ในกรุงลอนดอน ในช่วงแรกๆของการนำหน้าที่สำนักข่าวนั้น Reuters ใช้นักพิราบในการส่งข่าวไปยังพื้นที่ที่สายโทรเลขเข้าไปไม่ถึง ขณะนี้การส่งข่าวสารเปลี่ยนมาใช้ระบบ computer online ปัจจุบันมีผู้รับบริการของ Reuters จำนวน 53,000 จุด ใน 163 ประเทศ Reuters มีสำนักงาน 217 แห่งใน 97 ประเทศ ให้บริการข้อมูลได้ 25 ภาษา และมีข่าวที่เสนอในแต่ละวันประมาณ 1.5 ล้านคำ ในปี 1984 บริษัทได้ขายหุ้นให้แก่ประชาชนทั่วไปและเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ทำให้บริษัทเติบโตอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันมีพนักงานทั้งสิ้น 16,690 คน ในจำนวนนี้เป็นนักข่าว 2,048 คน (Reuters Holdings PLC Annual Report 1998)

Agence France Presse (AFP) ก่อตั้งเมื่อปี 1835 มีสำนักงานใหญ่ในกรุงปารีส เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรโดยพึ่งพาเงินบางส่วนจากรัฐบาลฝรั่งเศส มีหนังสือพิมพ์เป็นสมาชิกประมาณ 12,000 ฉบับ จาก 152 ประเทศ มีข่าวที่เสนอในแต่ละวันประมาณ 3.3 ล้านคำ

United Press International (UPI) ก่อตั้งเมื่อปี 1907 โดยนักธุรกิจชื่อ E.W.Scripps มีสำนักงานใหญ่ในกรุงนิวยอร์ก เป็นองค์กรที่บริหารงานแบบธุรกิจเต็มรูปแบบที่ต้องการแสวงหากำไร UPI เติบโตขึ้นตามลำดับอย่างไรก็ตามในปี 1963 บริษัทประสบปัญหาขาดทุน เจ้าของกิจการและผู้ก่อตั้งคือ E.W.Scripps Company และหุ้นส่วนคือ The Hearst Corporation จึงขาย UPI ให้แก่ Media News Corporation อย่างไรก็ตามเจ้าของใหม่ก็ไม่อาจทำธุรกิจให้ดีเหมือนเดิมได้ ในปี 1986 จึงขายให้แก่ Mario Vazquez Rana ซึ่งเป็นเจ้าของกิจการและเครือข่ายหนังสือพิมพ์ที่ใหญ่ที่สุดในเม็กซิโก ต่อจากนั้น UPI ก็ถูกขายต่ออีกสองทอดให้แก่ Infotechnology, Inc ซึ่งเป็นบริษัทอเมริกันในปี 1989 และในปี 1993 ให้แก่ Middle East Broadcasting Center Ltd. ซึ่งเป็นบริษัทด้านสื่อของซาอุดีอาระเบีย แม้จะมีการขายเปลี่ยนมือหลายครั้ง แต่ UPI ก็ยังคงมีสมาชิกจำนวนมากในสหรัฐ และอเมริกาใต้ (Wilson, 1993: 115-116)

Rosenblum (1978: 106) กล่าวว่าสำนักข่าวในกลุ่ม Big four จะมีความโดดเด่นในพื้นที่ที่ต่างกัน เช่น Reuters และ AFP จะเด่นในแอฟริกา ขณะที่ AP และ UPI จะเข้มแข็งในพื้นที่อเมริกาใต้

2. สำนักข่าวระดับรอง (The Second-Ties Western Agencies) เป็นสำนักข่าวที่รวบรวมข่าวจากประเทศต่างๆ และส่งไปในหลายประเทศแต่มีพื้นที่ครอบคลุมจำกัด อาจกล่าวได้ว่าสำนักข่าวในกลุ่มนี้มีเครือข่ายการทำงานอยู่กึ่งกลางระหว่างสำนักข่าว Big four และสำนักข่าวแห่งชาติ ข่าวที่นำเสนอเน้นเฉพาะบางพื้นที่ โดยเน้นความสนใจของผู้อ่านข่าวในตลาดภายในประเทศเป็นพิเศษ และสำนักข่าวกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของ Big four ด้วย ได้แก่ Deutsche Presse Agentur (DPA) ของเยอรมัน Kyodo ของญี่ปุ่น EFE ของสเปน เป็นต้น

3. สำนักข่าวพิเศษและสำนักข่าวเสริม (The Specialized and Supplementary Agencies) สำนักข่าวเหล่านี้เป็นผลมาจากความต้องการให้มีการจัดระเบียบข่าวสารโลกใหม่ให้มีความสมดุลระหว่างโลกตะวันตกกับโลกตะวันออก สำนักข่าวพิเศษเหล่านี้จึงถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อรายงานข่าวเกี่ยวกับประเทศกำลังพัฒนาหรือประเทศในโลกลึกลับที่สามให้มากขึ้นเพื่อชดเชยหรือคานอำนาจในการเสนอข่าวของประเทศพัฒนา

สำนักข่าวเหล่านี้จะรายงานเน้นข่าวของประเทศกำลังพัฒนาและเรื่องราวของการพัฒนา สำนักข่าวเหล่านี้จะเน้นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวเฉพาะกลุ่ม มีลักษณะผูกพันด้วยการปกครองหรือภูมิประเทศที่ใกล้ชิดกัน ได้แก่ The Caribbean News Agency (CANA), A Latin American and Caribbean News Exchange Pool และ Non-Aligned News Agencies Pool ของกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด

4. สำนักข่าวแห่งชาติ (The National Agencies) สำนักข่าวแห่งชาติตั้งขึ้นโดยการสนับสนุนของ UNESCO เพื่อให้แต่ละประเทศโดยเฉพาะประเทศในโลกที่สามมีทรัพยากรด้านข้อมูลข่าวสารเป็นของตนเอง สำนักข่าวแห่งชาติเป็นสำนักข่าวที่เน้นการทำข่าวในประเทศเท่านั้นไม่มีนักข่าวหรือสำนักข่าวในต่างประเทศไม่มีการส่งข่าวโดยตรงไปต่างประเทศ ในบางประเทศสำนักข่าวแห่งชาติทำหน้าที่เพียงแคเป็นทางผ่านของข่าวจาก Big four ไปยังสื่อมวลชนภายในประเทศ หรือหน่วยงานของรัฐ Sussman (1988 อ้างถึงใน Stevenson, 1988: 133) แห่ง Freedom House ได้ทำการสำรวจล่าสุดพบว่ามีสำนักข่าวแห่งชาติในประเทศโลกที่สามอยู่ 104 สำนัก และ 3 ใน 4 ปฏิบัติงานภายใต้การ ควบคุมของรัฐบาล

สำนักข่าวเหล่านี้โดยเฉพาะสำนักข่าวข้ามชาติขนาดใหญ่ถือเป็นโครงสร้างหลัก หรือช่องสารสำคัญในการไหลของข่าวสารระหว่างประเทศ ข่าวที่ถูกเลือกขึ้นมาโดยสำนักข่าวก็จะใกล้เคียงกับข่าวที่ถูกเสนอโดยหนังสือพิมพ์ หรือสื่ออื่นๆที่เป็นสมาชิกของสำนักข่าวแห่งนั้น สิ่งที่ยืนยันอิทธิพลของสำนักข่าวข้ามชาติที่มีเหนือการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์คืองานวิจัยของ Cutlip (1954 อ้างถึงใน Stempel, 1985, vol 62: 791) ซึ่งทำการศึกษาเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ 4 ฉบับ ในสหรัฐเปรียบเทียบกับข่าวที่เสนอโดยสำนักข่าวที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ฉบับ เป็นสมาชิกอยู่โดยแบ่งประเภทของเนื้อหาในข่าวเป็น 6 ประเภท ปรากฏว่าพบนัยยะสำคัญระหว่างข่าวที่เสนอโดยสำนักข่าวกับข่าวที่ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์สูงถึง .94 ขณะที่ Gold และ Simmons (1965 อ้างถึงใน Stempel, 1986, vol 62) ก็ศึกษาในประเด็นคล้ายกันและให้ผลไปในทำนองเดียวกัน โดยทั้งสองศึกษาการใช้ข่าวจากสำนักข่าว AP โดยหนังสือพิมพ์จำนวน 24 ฉบับ ในมลรัฐไอโอวาพบว่า มีนัยยะสำคัญสูงถึง .915 นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ Whitney และ Becker (1982, vol 59: 60-65) ซึ่งศึกษาในประเด็นการเลือกข่าวเพื่อตีพิมพ์ของบรรณาธิการจำนวน 46 คน ในมลรัฐไอโอไอ พบว่ามีค่านัยยะสำคัญระหว่างหัวข้อข่าวจากสำนักข่าวและข่าวที่ถูกเลือกให้ตีพิมพ์ในระดับ .62

ยังมีงานวิจัยที่ให้ผลที่สอดคล้องกันอีก อาทิ Gaunt (1990: 103-116) ศึกษาเนื้อหาข่าวของหนังสือพิมพ์ใน 3 ประเทศคือ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และฝรั่งเศส เปรียบเทียบกับข่าวจากสำนักข่าวของทั้ง 3 ประเทศเช่นกัน โดยเขาได้สรุปปรากฏการณ์นี้ว่า "วาระเกี่ยวกับข่าวต่างประเทศของหนังสือพิมพ์เป็นกระเจกสะท้อนอย่างซื่อสัตย์ต่อข่าวต่างประเทศที่เสนอโดยสำนักข่าว--และพบว่าไม่เพียงเนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์จะใกล้เคียงกับข่าวจากสำนักข่าวที่หนังสือพิมพ์นั้นๆ เป็นสมาชิกอยู่แล้วเท่านั้น การตกแต่งจากต้นฉบับที่สำนักข่าวเสนอก็มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น"

การศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของ Big four มีแทบทุกภูมิภาค การศึกษาของ Galtung และ Ruge (1960 อ้างถึงใน Mowlana, 1986) ในประเทศโลกที่สามก็ให้ผลในทิศทางเดียวกันว่า ไม่ต่ำกว่า 50% ของข่าวต่างประเทศที่ปรากฏในสื่อมวลชนของประเทศโลกที่สามมาจาก Big four แม้แต่ในประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างแคนาดา Sparkes (1978 อ้างถึงใน Mowlana, 1986) ก็พบว่ากว่า 70% ของข่าวเกี่ยวกับประเทศสหรัฐที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นของแคนาดามาจาก Big four

Sreberny-Mohammadi (1984, vol 34: 121-134) ได้ทำการศึกษาว่าสื่อมวลชนทั้งหนังสือพิมพ์และสื่อวิทยุโทรทัศน์ ในแต่ละภูมิภาคของโลกใช้ข่าวสารต่างประเทศมาจากแหล่งใดบ้าง โดยแบ่งแหล่งสารออกเป็นหลายประเภท เช่นจากสำนักข่าวภายในประเทศ สำนักข่าวกลุ่ม Big four นักข่าวท้องถิ่น หรือแหล่งสารอื่นๆ ผลปรากฏว่า Big four ถือเป็นผู้ผลิตและป้อนข่าวโลกที่สำคัญมากที่สุดแห่งหนึ่ง ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้พบว่าข่าวต่างประเทศในหนังสือพิมพ์ในเอเชียได้ 43% มาจาก Big four

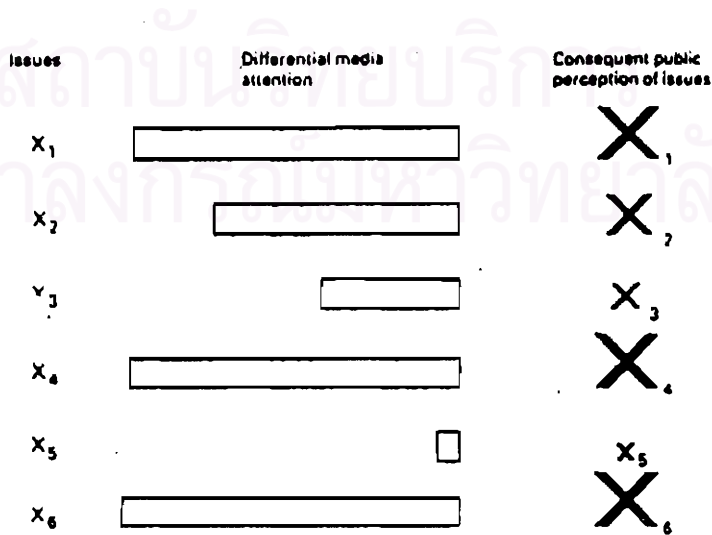
UNESCO (1985) ก็ทำการศึกษาเรื่องการใช้ข่าวต่างประเทศของสื่อมวลชนประเทศต่างๆ ด้วยเช่นกัน ซึ่งตอนหนึ่งของผลการวิจัยที่เอ่ยถึงประเทศไทยระบุว่า หนังสือพิมพ์ไทยใช้ข่าวต่างประเทศจากสำนักข่าว AP ถึง 28% ของข่าวต่างประเทศทั้งหมด ขณะที่ใช้ข่าวจากสำนักข่าวภายในประเทศและข่าวที่ นักข่าวของหนังสือพิมพ์หาได้รวมกันเพียง 19%

จากผลของงานวิจัยหลายชิ้นข้างต้นให้ข้อสรุปตรงกันว่าสำนักข่าวข้ามชาติในกลุ่ม Big four มีอิทธิพลสูงในการกำหนดว่าประชาชนจะได้เห็น จะได้รู้เรื่องใด มากน้อยเพียงใด และในทิศทางใด แม้ว่าประชาชนเหล่านั้นไม่ได้เป็นสมาชิกที่รับบริการข่าวจากสำนักข่าวโดยตรง แต่เนื่องจากสื่อมวลชนภายในของแต่ละประเทศเป็นสมาชิกของสำนักข่าว และอาศัยข่าวที่สำนักข่าวเสนอ นำมาถ่ายทอดให้ประชาชนอีกต่อหนึ่ง Richstad (1978: 242-243) กล่าวว่าสำนักข่าวข้ามชาติเป็นผู้ป้อนข่าวสารระหว่างประเทศให้กับสื่อมวลชนทั่วโลก ด้วยเหตุนี้เองพวกเขาจึงมีอิทธิพลอย่างมหาศาลในการกำหนดวาระ

ข่าวของโลก (global news agenda) Tunstall (1979: 261) แสดงความเห็นว่สำนักข่าวเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นส่วนสำคัญในการกำหนดวาระปัจจุบันเท่านั้น แต่พวกเขาได้ทำหน้าที่นี้มาเป็นเวลานานร้อยปี

ทฤษฎีการกำหนดวาระ หรือการกำหนดเรื่องพิจารณา (agenda-setting) ถูกนำเสนอโดยนักวิจัยชาวอเมริกันคือ McCombs และ Shaw ในปี 1972 แบบจำลองนี้พูดถึงความสำคัญของสื่อมวลชนในฐานะผู้คัดเลือกเรื่องขึ้นมาให้อยู่ในความสนใจของประชาชน และชี้มาให้ประชาชนในสังคมสนใจต่อเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งมากน้อยต่างกัน McCombs และ Shaw (1976 อ้างถึงใน McQuail และ Windahl, 1981: 62-64) กล่าวว่า “ ผู้รับสารไม่เพียงแต่รับรู้ประเด็นสาธารณะและเหตุการณ์ต่างๆผ่านสื่อมวลชนเท่านั้นแต่ยังเรียนรู้ว่าจะให้ความสำคัญแก่ประเด็นนั้นๆมากน้อยเพียงใดจากการที่สื่อมวลชนได้เน้นย้ำเอาไว้ เช่น ในการสะท้อนว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งได้พูดอะไรไว้บ้างระหว่างการรณรงค์หาเสียง สื่อมวลชนจะมีบทบาทในการกำหนดว่าในเนื้อหาที่พูดมาทั้งหมดอะไรจะเป็นประเด็นสำคัญ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ สื่อมวลชนเป็นผู้กำหนด วาระ ในการรณรงค์นั่นเอง ความสามารถที่จะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดในใจปัจเจกบุคคลนี้ เป็นลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งของอำนาจสื่อมวลชน”

ทฤษฎีนี้นอกจากจะเชื่อว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อการกำหนดเรื่องให้ประชาชนคิดแล้ว MaCombs และ Shaw (1993, vol 43: 62) ยังตอกย้ำว่าการกำหนดวาระของสื่อมวลชนไม่เพียงแต่จะบอกให้คนคิดเรื่องอะไรเท่านั้นแต่ยังมีอิทธิพลสร้างให้คนมีแนวโน้มจะคิดอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆด้วย Bennett (1982: 288) ก็เห็นในทำนองเดียวกัน โดยอธิบายว่าสื่อมวลชนเป็นผู้ให้นิยามความจริงของสังคม เหตุการณ์ที่สื่อรายงาน และวิธีการที่สื่อใช้ในการบอกเล่า ล้วนสร้างภาพและความเข้าใจของเราเกี่ยวกับโลก

The agenda-setting model: matters given most attention in the media will be perceived as the most important.

อย่างไรก็ตามมีสื่อมวลชนบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยกับทฤษฎี agenda-setting โดยเห็นว่าพวกเขาไม่ใช่คนกำหนดวาระ เพราะการใช้คำว่ากำหนดวาระเปรียบเทียบกับว่าสื่อเป็นผู้สร้างข่าว แต่ในความเป็นจริงสื่อไม่ได้สร้างข่าวเพียงแต่เป็นผู้ทำหน้าที่กรองข่าว (filtering) เท่านั้น สื่อเพียงทำหน้าที่เสนอว่าอะไรกำลังเกิดขึ้นและจะดำเนินไปอย่างไร (Weaver and Elliott, 1985, vol 62)

อย่างไรก็ตามงานวิจัยที่ศึกษาถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนในการกำหนดวาระให้ประชาชนพิจารณา ยังคงมีต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลของสำนักข่าวข้ามชาติขนาดใหญ่ Boyd-Barrett (1980:19-20) ได้สรุปว่าสำนักข่าวข้ามชาติมีความสำคัญในการกำหนดวาระให้สังคมได้รับรู้ด้วยเหตุผล 3 ประการคือ

1. การที่สื่อมวลชนทั่วโลกใช้ข่าวจาก Big four
2. บรรณาธิการหนังสือพิมพ์หรือสื่ออื่นๆ จำนวนไม่น้อยใช้เกณฑ์ในการให้ความสำคัญแก่ข่าวใดข่าวหนึ่งโดยพิจารณาจากการที่สำนักข่าวใหญ่ๆ ให้ความสำคัญกับข่าวนั้นหรือไม่อย่างไร อาจกล่าวได้ว่าสำนักข่าวเป็นผู้ตอกย้ำความคิดของบรรณาธิการในการเลือกข่าว
3. ข่าวจาก Big four มีความฉับไว และเข้าถึงประชาชนได้กว้างขวาง ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในชีวิตของคน เช่น ข่าวการเงินผ่านหน้าจอของสำนักข่าว Reuters มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจตั้งซื้อขาย สินค้า รวมไปถึงรายงานข่าวความเคลื่อนไหวภายในของประเทศคู่สงครามก็มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจดำเนินการใดๆ ของอีกประเทศ

Tunstall (1979) กล่าวว่าสำนักข่าวชาติตะวันตกมีความสำคัญเพราะมันทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างหนังสือพิมพ์ของประเทศต่างๆ เป็นตัวกลางระหว่างสำนักข่าวแห่งชาติแต่ละแห่ง เป็นตัวกลางระหว่างธนาคารแต่ละธนาคาร ยิ่งไปกว่านั้นคือเป็นตัวกลางทางข้อมูลระหว่างรัฐบาลต่างๆ อีกด้วย และเขายังเพิ่มเติมอีกว่า เหตุผลสำคัญที่ทำให้สำนักข่าวตะวันตกทั้ง 4 แห่ง ยังคงแข็งแรงอย่างต่อเนื่อง ก็เพราะพวกเขาได้รับการยอมรับอย่างมากและถือว่าเป็นสิ่งถูกต้องเหมาะสมแม้แต่ในประเทศโลกที่สาม (ซึ่งโจมตีการทำงานของสำนักข่าวเหล่านี้) มีประเทศในโลกที่สามจำนวนมากที่ชอบซื้อข่าวต่างประเทศจากลอนดอน หรือนิวยอร์ก มากกว่าจะซื้อจากประเทศเพื่อนบ้านทั้งที่ข่าวต่างประเทศทั้งหมด (จากสำนักข่าวตะวันตกเหล่านั้น) ขาดความสมบูรณ์

แม้ว่าสำนักข่าวข้ามชาติขนาดใหญ่เหล่านี้จะได้รับการยอมรับสูงในเรื่องความสำคัญของการเป็นผู้ไหลเวียนข่าวระหว่างประเทศซึ่งทำให้ประเทศที่อยู่ห่างไกลกันได้รับรู้เรื่องราวของกันและกัน เช่นที่ Richstad และ Anderson (1981: 219) กล่าวว่าหากปราศจากสำนักข่าวข้ามชาติแล้ว ประชาชนและ

สังคมในทั่วทุกมุมโลกก็จะถูกกล่าวถึงหรือเป็นที่รู้จักน้อยกว่าที่พวกเขาเป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่ในอีกแง่หนึ่งสำนักข่าวข้ามชาติถูกโจมตีและวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงในเรื่องบทบาทและการทำหน้าที่ในการเสนอข่าวเกี่ยวกับประเทศในโลกรี่สาม Boyd-Barrett (1981 อ้างถึงใน Reeves, 1993: 116) วิจารณ์สำนักข่าวข้ามชาติในกลุ่ม Big four ว่า ละเลยการเสนอข่าวเกี่ยวกับโลกรี่สาม มีอคติแบบตะวันตก (western bias) ในการรายงานข่าวโดยเน้นข่าวที่มองเห็นประจักษ์ชัด เช่นข่าวความแห้งแล้ง สงคราม การทุจริต มากกว่าข่าวเพื่อการพัฒนา (development news) และตัวนักข่าวก็มีอคติแบบตะวันตกโดยยึดนโยบายของรัฐบาลซึ่งสำนักข่าวนั้นสังกัดอยู่เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเกี่ยวกับข่าว

Hamelink (1983: 8) มีความเห็นคล้ายกันว่าการผลิตทั้งสินค้า บริการ รวมทั้งข่าวสารของโลกตะวันตกมุ่งที่จะตอบสนองตลาดภายในของคนมากกว่า โดยเขาได้ยกตัวอย่างการทำงานของสำนักข่าว AP และ UPI ว่า ตลาดที่สำคัญที่สุดของสำนักข่าวทั้งสองคือบรรดาสื่อมวลชนในสหรัฐซึ่งสมัครเป็นสมาชิก และรายได้ประมาณ 60-70%ของยอดรายได้รวมมาจากตลาดนี้ ดังนั้นการผลิตและการกระจายสินค้าต่างๆจึงตั้งอยู่บนพื้นฐานและการชี้นำโดยตลาดท้องถิ่นภายในประเทศ

Mitra (1976 อ้างถึงใน Hamelink, 1983) แสดงความเห็นที่ว่าข่าวสารที่ไหลไปมาระหว่างประเทศได้ถ่ายทอดค่านิยมให้แก่กันและกันด้วย การที่ข่าวถูกเลือกโดยสำนักข่าวใหญ่ๆเพียงไม่กี่แห่งสร้างข้อกังขาว่าจะสะท้อนค่านิยมที่เป็นจริงของแต่ละประเทศได้แค่ไหน ประเทศกำลังพัฒนาส่วนมากต่างต้องพึ่งพาข่าวสารที่เป็นเหตุการณ์นอกประเทศรวมทั้งข่าวเกี่ยวกับตนเองจากศูนย์กลางข่าวในนิวยอร์ก ปารีส และลอนดอน

ด้วยเหตุที่สำนักข่าวข้ามชาติมีความสำคัญในการกำหนดประเด็นและให้ความเห็นในเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในโลก จึงอาจกล่าวได้ว่าภาพลักษณ์ของประเทศในโลกรี่สามขึ้นอยู่กับสำนักข่าวข้ามชาติซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลในโลก Roseblum (1978: 121-122) แสดงทัศนะว่าข่าวที่บิดเบือนเกี่ยวกับประเทศในเอเชียซึ่งเสนอโดยสำนักข่าวข้ามชาติเกิดขึ้นเป็นปกติเหมือนที่อื่นๆในโลกแต่ปัญหาจะเลวร้ายกว่า เนื่องจากข่าวเกี่ยวกับประเทศในเอเชียจำนวนหนึ่งเขียนโดยนักข่าวต่างประเทศที่ถูกส่งมาจากประเทศต้นสังกัดของสำนักข่าว โดยมีทั้งนักข่าวท้องถิ่นน้อย และในบางพื้นที่สำนักข่าวข้ามชาติก็ไม่มีสำนักข่าวประจำในพื้นที่ด้วยซ้ำ การเสนอข่าวเกี่ยวกับประเทศเหล่านั้นจะอาศัย stingers ซึ่งก็ไม่สามารถเสนอข่าวให้ครอบคลุมเหตุการณ์ทั้งหมดได้ จึงทำให้การเสนอข่าวเกี่ยวกับเอเชียไม่คงเส้นคงวามีทั้งข่าวที่ถูกต้องไปจนถึงข่าวที่นำไปสู่การเข้าใจผิด อย่างไรก็ตามเป็นเรื่องที่แทบจะเป็นไปไม่ได้ที่จะตรวจสอบหรือวัดระดับความถูกต้องในการรายงานข่าวของสำนักงานข้ามชาติเหล่านี้

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการเสนอข่าวของสื่อมวลชน

ทฤษฎีที่แพร่หลายมากที่สุดเกี่ยวกับการเลือกเสนอข่าวและเนื้อหาข่าวในสื่อมวลชนคือทฤษฎีที่เสนอโดย Siebert, Peterson และ Schramm ในปี 1956 ในหนังสือชื่อ Four Theories of The Press ซึ่งอธิบายว่า สื่อมวลชนจะมีรูปแบบในการนำเสนอข่าวที่สอดคล้องกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ที่สื่อมวลชนนั้นสังกัดอยู่ โดยอาศัยโครงสร้างนี้ Siebert, Peterson และ Schramm (1971: 7) จึงเสนอทฤษฎีสื่อมวลชน 4 ทฤษฎีดังนี้

1. ทฤษฎีสื่อมวลชนเชิงอำนาจนิยม (The Authoritarian Theory) สื่อมวลชนในทฤษฎีนี้มีหน้าที่หลักในการสนับสนุนรัฐ หรือผู้อยู่ในอำนาจ ผู้ควบคุมสื่อคือผู้ปกครองหรือผู้ที่ผู้ปกครองมอบหมาย สิ่งต้องห้ามของสื่อมวลชนคือการวิพากษ์วิจารณ์ระบบการปกครองหรือผู้อยู่ในอำนาจ

2. ทฤษฎีสื่อมวลชนเชิงอิสรภาพนิยม (The Libertarian Theory) สื่อมวลชนจะทำหน้าที่ให้ความรู้ ข้อมูลความบันเทิงและค้นหาความจริงมาเสนอให้แก่ประชาชน สื่อมีภาระกิจที่ต้องตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล สื่อมีอิสรภาพในการแสดงความคิดเห็นตามทฤษฎีนี้เชื่อในความเป็นตลาดเสรีแห่งความคิด (free market place of ideas)

3. ทฤษฎีสื่อมวลชนเชิงความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility Theory) มีต้นกำเนิดในสหรัฐช่วงศตวรรษที่ 20 โดยสื่อมวลชนถูกเรียกร้องให้มีจริยธรรมและจรรยาบรรณที่เหมาะสมในการเสนอข่าว สื่ออาจจะถูกควบคุมได้โดยความเห็นของชุมชนหรือปฏิกิริยาของผู้บริโภคหากสื่อเสนอแต่เรื่องราวไร้สาระ เอกชนจะเป็นเจ้าของสื่อแต่บางกรณีรัฐก็อาจจะเข้ามาดูแลเพื่อให้แน่ใจว่าประชาชนได้รับบริการที่ดี

4. ทฤษฎีสื่อมวลชนแบบโซเวียต-คอมมิวนิสต์ (Soviet-Totalitarian Theory) สื่อมวลชนมีหน้าที่ในการเผยแพร่แนวความคิดและความสำเร็จของรัฐสังคมนิยม พรรคคอมมิวนิสต์จะเป็นผู้ควบคุมสื่อมวลชน และสื่อมวลชนจะถูกใช้เพื่อเป็นเครื่องมือทางการเมืองของรัฐและสื่อไม่สามารถวิพากษ์วิจารณ์ผู้อยู่ในอำนาจสูงสุดได้

นอกจากทฤษฎี Four Theories of the Press แล้ว ยังมีการศึกษาเรื่องการให้เสนอข่าวที่แตกต่างกันของสื่อมวลชนอีกหลายชิ้น อาทิ Lule (1987: 23-30) กล่าวว่าสื่อในแต่ละแห่งจะมีการเลือกเสนอข่าวโดยคำนึงถึงองค์ประกอบที่แตกต่างกันตามบุคลิกและปรัชญาทางการเมือง และสภาพเศรษฐกิจ

สังคม โดย Lule ได้อธิบายว่าโลกแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือโลกที่หนึ่งซึ่งมีความเจริญก้าวหน้า โลกที่สองคือโลกที่ปกครองด้วยระบบสังคมนิยม และโลกที่สามคือโลกที่ล้าหลัง ทั้งนี้การให้คุณค่าข่าวที่จะเลือกนำเสนอในโลกทั้ง 3 ก็จะไม่เหมือนกัน

ในประเทศโลกที่หนึ่ง ข่าวที่ได้รับการพิจารณาว่ามีคุณค่าควรแก่การนำเสนอจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบดังนี้

ความทันต่อเวลา (timeliness) ในโลกที่หนึ่งข่าวคือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ ปัจจุบัน (news is now) ข่าวคือของสดใหม่ (news is new) ข่าวทันสมัยเท่านั้นจึงจะมีคุณค่าพอจะถูกนำเสนอ ซึ่งเป็นองค์ประกอบของข่าวที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง จากการศึกษาหนังสือคู่มือของนักข่าวชาวตะวันตกจำนวน 25 เล่ม พบว่า 84% ถือว่าความทันต่อเวลามีคุณค่าข่าวมาเป็นลำดับหนึ่ง

ความใกล้ชิด (proximity) ในโลกที่หนึ่งข่าวคือสิ่งที่อยู่ใกล้ (news is near) ผู้อ่านต้องการจะอ่านเรื่องของภูมิภาคตนเอง ของประเทศ ของรัฐ ของเมือง ของบุคคลในละแวกเดียวกัน และที่ถือว่าถูกใจที่สุด (most preferably) คือเรื่องของเพื่อนบ้านที่อยู่ประชิดติดไป

Diamond กล่าวว่า การเสนอข่าวของสื่อในสหรัฐเป็นเครื่องยืนยันในเรื่องความใกล้ชิดเป็นอย่างดี โดยกล่าวว่า "ผู้เสียชีวิต 10,000 คนในเนปาล เท่ากับ 100 คนในแคว้นเวลส์ เท่ากับ 10 คนในรัฐเวอร์จิเนียตะวันตก และเท่ากับผู้เสียชีวิตเพียงคนเดียวที่อยู่ประชิดติดไป"

ความเด่นของบุคคล (personality) บุคคลที่โดดเด่นเป็นที่รู้จัก และเป็นบุคคลสาธารณะถือว่าเป็นข่าวที่มีคุณค่าในโลกที่หนึ่ง นักการเมือง ราชวงศ์ นักกีฬาที่ประสบความสำเร็จ ดารา ส่วนเป็นข่าวได้ทั้งสิ้น และสำหรับบางคนที่เด่นมาก ๆ ก็พบว่าแทบจะทุกอย่างก้าวของบุคคลเหล่านี้จะเป็นข่าวเสมอ อาทิ การพักผ่อนของประธานาธิบดี หรือการลงว่ายน้ำที่ชายหาดของเจ้าหญิงที่กำลังตั้งครรภ์ก็สามารถขึ้นเป็นข่าวหน้าหนึ่งได้

เป็นเหตุการณ์อันไม่ปกติ (unusual events) ปราภฏของเรื่องแปลกประหลาด ผิดปกติมหัศจรรย์คือข่าวสำหรับโลกที่หนึ่ง เหมือนวลีเสียดสีที่รู้จักกันทั่วไปว่า ถ้าสุนัขกัดคนก็ไม่มีข่าวแต่ถ้าคนกัดสุนัขเราจะมีวัตถุดิบสำหรับหน้าหนึ่ง (If a dog bites a man, there is no news but if a man bites a dog, there is front-page material)

เรื่องเรื่อารมณั (human interest) ในโลกที่หนึ่งจะสนใจเรื่องเกี่ยวกับความพิเศษของคน เช่น ความอับอาย ความใจดีที่เป็นเรื่องพิเศษไปกว่าปกติ ตัวอย่างเช่นมีนักสืบขาวนิวยอร์กคนหนึ่งไปรับประทานอาหารค่ำแล้วบอกสาวเสิร์ฟว่าเขาจะไม่จ่ายทิปให้เธอแต่จะแบ่งรางวัลจากลอตเตอรี่ให้หากว่ามันถูก และผลการออกสลากปรากฏว่าลอตเตอรี่ของนักสืบผู้นี้ถูกรางวัลใหญ่และเขาก็รักษาสัญญาโดยแบ่งเงินรางวัลให้แก่สาวเสิร์ฟเป็นเงินหลายล้านเหรียญ เหล่านี้คือข่าวที่จัดว่าเรื่อารมณัและอยู่ในความสนใจของผู้อ่านทั่วไป

ความขัดแย้ง (conflict) เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการต่อสู้และการไม่สามารถตกลงกันได้จะเป็นข่าวในโลกที่หนึ่ง ไม่ว่าจะการต่อสู้หรือความขัดแย้งนั้นจะเกิดขึ้นที่ไหน ในการประชุมสภาผู้บริหารเมืองหรือในรัฐสภา บนท้องถนน หรือในสนามรบล้วนเป็นโอกาสดีที่จะหาข่าวได้ (if people are fighting, there's good chance it is news)

สำหรับในโลกที่สองซึ่งถูกนิยามว่าเป็นประเทศที่อยู่ภายใต้รัสเซีย นั้น ข่าวส่วนใหญ่จะเป็นข่าวโฆษณาชวนเชื่อของพรรคคอมมิวนิสต์ หรือข่าวที่ถูกควบคุมโดยรัฐบาล ข่าวที่ได้รับการพิจารณาว่ามีคุณค่าควรแก่การนำเสนอจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบดังนี้

ความสำคัญขงอุดมการณั (ideological significance) ข่าวจะต้องถูกต้องตามตามแนวคิดของลัทธิและอุดมการณัของประเทศ การตัดสินใจในทุกขั้นตอนของกระบวนการการผลิตข่าวจะต้องกระทำขึ้นบนพื้นฐานการพิจารณาถึงลัทธิเป็นสำคัญ

ความสัมพันธ์กับพรรค (party concerns) พรรคคอมมิวนิสต์คือข่าว ทั้งสิ่งที่พรรคพูด สิ่งที่พรรคทำ สิ่งที่พรรคคิด รวมถึงสิ่งที่พรรคไม่ได้คิดล้วนเป็นข่าวในโลกที่สอง

ความรับผิดชอบต่องังคม (social responsibility) ข่าวในโลกที่สองจะต้องรับผิดชอบต่องังคม ข่าวต้องสร้างสรรค์ เป็นบวกและคอยเตือนภัยแก่สังคมนักข่าวในประเทศโลกที่สองมีภาระหน้าที่ที่ต้องวิพากษ์วิจารณ์การกระทำที่ผิด แต่การวิจารณ์นั้นต้องมีขอบเขตว่า นุคกลใด อะไรที่จะถูกวิจารณ์ได้สำหรับแนวคิดหรืออุดมการณัแห่งรัฐ (state ideology) และเจ้าหน้าที่ระดับสูงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถตรวจสอบหรือต่อต้านได้

การศึกษา (education) ข่าวต้องช่วยสอนแนะนำและข่าวส่วนใหญ่จะมีจุดประสงค์เพื่อการศึกษา ข้อแตกต่างอย่างหนึ่งของโลกในโลกที่หนึ่งและโลกที่สองคือ ข่าวในโลกที่สองไม่สามารถให้ข้อ

มูลหรือให้ความบันเทิงแต่เพียงเท่านั้น การให้ข้อมูลหรือความบันเทิงต้องเป็นส่วนหนึ่งภายในกระบวนการศึกษาด้วย การให้การศึกษามีหลายรูปแบบ เช่นบทความเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการเกษตร วิธีการดูแลสุขภาพ เป็นต้น

ข่าวเร้าอารมณ์ (human interest) คุณค่าข่าวประเภทนี้ใกล้เคียงกับคุณค่าข่าวของโลกที่หนึ่ง ข่าวเป็นเรื่องของคน เกี่ยวกับคน และเพื่อคนอ่าน แต่ข่าวในโลกที่สองไม่ได้กล่าวถึงคนแต่ละคนอย่าง เป็นเอกเทศแต่จะกล่าวถึงกลุ่มคน (The people) เช่นคนชั้นกรรมาชีพ

นอกจากแนวทางการเลือกข่าวทั้ง 5 ประเภทแล้วข่าวอื่น ๆ ที่มีอยู่ในข่าวโลกที่หนึ่ง เช่น ความรวดเร็ว ความใกล้ชิด ก็จัดเป็นข่าวของโลกที่สองด้วยเช่นกัน แต่สิ่งที่แตกต่างอย่างเห็นได้ชัดระหว่างข่าวในโลกที่หนึ่ง กับข่าวในโลกที่สองคือการเสนอข่าวที่ยึดถือตามอุดมการณ์การเมืองนั่นเอง

คุณค่าข่าวหรือการเลือกเสนอข่าวในโลกที่สามจะกว้างและแตกต่างกันอันเนื่องมาจากความแตกต่างกันในหมู่ประเทศโลกที่สาม แต่ก็มีคุณค่าที่เป็นพื้นฐานยึดถือดังต่อไปนี้

การพัฒนา (development) การพัฒนาถือเป็นคุณค่าข่าวลำดับแรกในประเทศโลกที่สาม ข่าวเป็นเรื่องของความก้าวหน้า การเจริญเติบโต การสร้างเขื่อนใหม่ อาคารใหม่ ถนนสายใหม่ รวมไปถึงการสร้างประเทศใหม่

ความรับผิดชอบต่อสังคม (social responsibility) ข่าวจะต้องถูกเสนออย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโครงสร้างสังคมที่เปราะบางของประเทศโลกที่สาม ข่าวที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมจะถูกบังคับให้อยู่ในการพิจารณาของสื่อมวลชน

การรวมชาติ (national integration) คุณค่าข่าวในแง่นี้แตกมาจากข่าวสารที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและข่าวเพื่อการพัฒนาตัวเอง เพียงแต่มีจุดเน้นที่การบรรลุเป้าหมายของข่าว ข่าวอาจใช้เพื่อกระตุ้นความภาคภูมิใจในชาติและการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

การศึกษา (education) ในประเทศโลกที่สามข่าวถูกใช้เพื่อส่งผ่านความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ ช่วยเหลืองานด้านการเกษตร ในชนบทที่ห่างไกล วิทยุ อาจเป็นเพียงแหล่งสารเพียงแหล่งเดียวที่ใช้สำหรับสื่อสารกับส่วนอื่นๆของประเทศ ข่าวยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดวาระของประเทศได้

นอกจากการให้คุณค่าข่าวข้างต้นแล้วยังมีคุณค่าข่าวอื่นๆที่มีบทบาทรองลงมาอีก คุณค่าข่าวบางประการก็เหมือนกับคุณค่าข่าวในโลกที่หนึ่ง เช่น ความใกล้ชิด เรื่องเร้าอารมณ์ก็เป็นข่าวที่ได้รับความสนใจในโลกที่สามเช่นกัน

นอกเหนือจากทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกข่าวที่จะนำเสนอแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นๆที่เชื่อว่ามีผลต่อการเลือกเสนอข่าวของสื่อมวลชน เช่น ลักษณะเฉพาะของสื่อแต่ละชนิด นโยบายของเจ้าของสื่อ รวมไปถึงกลุ่มผู้บริโภคสื่อ ประเพณีปฏิบัติหรือหลักการที่สื่อมวลชนแต่ละแห่งจะตั้งขึ้นมาปฏิบัติกันภายใน ก็เป็นปัจจัยที่ทำให้การเลือกเสนอข่าวแตกต่างกันไป

Robinson (1983 อ้างถึงใน Gaunt, 1990: 5) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกข่าว เช่นการเป็นเจ้าของ กลุ่มผู้อ่าน อุปกรณ์เทคโนโลยี รวมทั้งตัวผู้สื่อข่าวเองด้วย Semmel (1977 อ้างถึงใน Mowlana, 1986) แสดงความเห็นว่สำนักข่าวข้ามชาติในโลกพัฒนาอันได้แก่ AP UPI AFP Reuters TASS จะเน้นข่าวที่คิดว่าจะเป็นที่สนใจของผู้อ่านในประเทศ ซึ่งความเห็นดังกล่าวมีทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ Rosenblum (1979 อ้างถึงใน Gaunt, 1990: 8) ซึ่งได้ศึกษาการเสนอข่าวของสำนักข่าว AP และ UPI กับข่าวที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ฉบับเล็กจำนวน 11 ฉบับ ในรัฐอินเดียน่าพบว่า การเสนอข่าวความขัดแย้งในประเทศโลกที่สามของสำนักข่าวถูกสนับสนุนให้การเสนอข่าวนั้นมีความถี่มากยิ่งขึ้น ด้วยสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นของการใช้ข่าวประเภทนี้โดยหนังสือพิมพ์ งานวิจัยของ Rosenblum จึงเป็นการสนับสนุนแนวคิดที่ว่า กลุ่มผู้อ่านหรือผู้ใช้ข้อมูลก็เป็นปัจจัยหนึ่งในการเลือกเสนอข่าวของสื่อมวลชนเช่นกัน

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของ Singletary (1977 อ้างถึงใน Bohle, 1986) ซึ่งทำการวิจัยเชิงสำรวจกับนักข่าวจำนวน 489 คน โดยให้นักข่าวเหล่านั้นจัดลำดับเกณฑ์ในการให้คุณค่าข่าวที่ใช้ในการตัดสินใจประจำวัน ผลปรากฏว่านักข่าวจะให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ของข่าวมาเป็นอันดับแรก ตามด้วยความน่าสนใจ ความใกล้ชิดและความเด่นของข่าว

เห็นได้ว่าการเลือกจะเสนอข่าวใดหรือไม่อย่างไรมีปัจจัยปลีกย่อยมากมายที่ส่งผลให้สื่อมวลชนแต่ละแห่งปฏิบัติแตกต่างกัน มีข้อวิจารณ์อย่างกว้างขวางตั้งแต่ทศวรรษที่ 1970 เป็นต้นมาว่า การให้คุณค่าข่าวของสื่อมวลชนแต่ละประเภทและในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน การเลือกข่าวที่จะนำเสนอ ก็จะต่างกัน แต่ความจริงที่ปรากฏก็คือสำนักข่าวข้ามชาติเพียงไม่กี่แห่งจะเป็นผู้ผลิตและกระจายข่าวไปทั่วโลกโดยใช้มาตรฐานการให้คุณค่าและเลือกเสนอข่าวในแบบฉบับของตัวเอง เช่น สนใจข่าวที่มีความใกล้ชิดกับประเทศโลกที่หนึ่งมากเป็นพิเศษ แล้วก็ส่งข่าวในลักษณะนี้ไปให้ประเทศในภูมิภาคอื่นด้วย แทนที่ประเทศเหล่านั้นจะได้รับข่าวสารเกี่ยวกับตนเองหรือประเทศในภูมิภาคเดียวกัน งานวิจัย

ของ Giffard (1984, vol 61: 14-19) สนับสนุนข้อวิจารณ์นี้ ทั้งนี้ Giffard ได้ศึกษาการเสนอข่าวของ สำนักข่าว AP และ UPI ที่ถูกผลิตและส่งมาให้กับผู้อ่านชาวเอเชียซึ่งเป็นประเทศในโลกล่ากำลังพัฒนา เขา ได้แบ่งหน่วยที่ทำการศึกษาเป็นข่าวเกี่ยวกับประเทศพัฒนาแล้ว และข่าวเกี่ยวกับประเทศกำลังพัฒนา สิ่งที่เขาพบก็คือในจำนวนข่าวทั้งหมดที่ส่งมาให้แก่ผู้อ่านชาวเอเชีย 69.3% หรือประมาณ 2 ใน 3 ของ ข่าวเหล่านั้นเป็นข่าวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเทศพัฒนาแล้ว โดยเป็นข่าวเกี่ยวกับสหรัฐ 23% รัสเซีย 15% อังกฤษ 10% ขณะที่นำเสนอข่าวเกี่ยวกับประเทศกำลังพัฒนาเพียง 30.7% ของปริมาณข่าวทั้งหมด ผลการวิจัยยังพบอีกด้วยว่า ทิศทางของข่าวที่นำเสนอระหว่างประเทศในโลกรที่หนึ่งหรือประเทศ ที่พัฒนาแล้ว กับประเทศโลกที่สามหรือประเทศกำลังพัฒนาก็แตกต่างกันด้วย กล่าวคือในบรรดาข่าว ทั้งหมดจะมีข่าวที่มีลักษณะของความขัดแย้งอยู่ประมาณ 1 ใน 3 ของข่าว โดยจะเป็นข่าวที่มาจากโลกที่ สามมากกว่าโลกที่หนึ่งกว่า 4 เท่า Giffard ยังสรุปภาพรวมอีกว่าข่าวจากประเทศโลกที่สามประมาณ 25% จะมีเรื่องของความขัดแย้งแทรกอยู่เสมอ

สอดคล้องกับงานวิจัยที่ร่วมกันศึกษาของ Weaver, Wilhoit, Stevenson, Shaw และ Cole (1984: 81-95) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาการนำเสนอข่าวโลกโดยสำนักข่าวในกลุ่ม Big four ทั้ง 5 คน ได้สรุปว่าเป็นที่ชัดเจนว่าข่าวเกี่ยวกับประเทศในโลกล่ากำลังพัฒนาที่เสนอโดยสำนักข่าวข้ามชาติ ส่วน ใหญ่จะเป็นข่าวความรุนแรงทางการเมือง การเลือกตั้ง ความขัดแย้ง หรือวิกฤตการณ์ภายในประเทศ ความขัดแย้งในกองทัพ มากกว่าข่าวจากประเทศโลกที่หนึ่ง ในทางกลับกันก็เป็นที่ยืนยันเช่นกันว่าข่าว เกี่ยวกับประเทศพัฒนาแล้วจะเน้นไปในเรื่องของราคาสินค้า ค่าครองชีพ ความสัมพันธ์ของแรงงาน และ ศิลปวัฒนธรรม โดยมีการเสนอข่าวเกี่ยวกับ ปัญหาสังคม การศึกษา สุขภาพ ครอบครัว และการบริการ สังคมน้อยมากทั้งจากโลกที่หนึ่งและโลกที่สาม

ผู้วิจัยทั้ง 5 คนยังได้เสนอการวิจัยด้วยว่าความแตกต่างที่ชัดเจนในการเลือกเสนอข่าวจาก ประเทศที่พัฒนากับประเทศกำลังพัฒนาของสำนักข่าวทั้ง 4 ปรากฏเด่นชัดในการเสนอข่าวประเภทการ เมือง โดยเฉพาะในประเด็นความขัดแย้งและวิกฤตการณ์ทางการเมือง ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าสำนักข่าว เสนอข่าวในประเด็นนี้สูงถึง 46.7% ของข่าวการเมืองทั้งหมดจากประเทศกำลังพัฒนา ในขณะที่เสนอ ประเด็นเดียวกันนี้เพียง 13.7% ของข่าวการเมืองทั้งหมดจากประเทศพัฒนาแล้ว ในประเภทข่าวการ ทหารและการป้องกัน สำนักข่าวก็เสนอในประเด็นความขัดแย้งทางการทหารในประเทศกำลังพัฒนาถึง 41.6% ของข่าวการทหารและการป้องกันทั้งหมด แต่เสนอเกี่ยวกับประเทศพัฒนาแล้วเพียง 10.8% เท่านั้น

กล่าวอย่างสั้นก็คือ ผลการวิจัยได้สนับสนุนสิ่งที่หลายคนวิพากษ์วิจารณ์ว่าสำนักข่าวตะวันตกเสนอข่าวเกี่ยวกับโลกที่สาม โดยเน้นไปในเรื่องของความขัดแย้งและวิกฤตการณ์ต่างๆ ในทางการเมือง เพราะฉะนั้นจึงกำหนดสมมติฐานแรกของการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 สำนักข่าวข้ามชาติเสนอข่าวการเมืองของประเทศไทยในสัดส่วนที่สูงกว่าข่าวประเภทอื่น

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับทิศทางการเสนอข่าวของสื่อมวลชน

ทิศทางของข่าวหมายถึง ภาพโดยรวมของเนื้อหาข่าวที่มีผลต่อความรู้สึกและการคาดการณ์ของผู้อ่าน แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ ทิศทางที่เป็นบวก กลาง ลบ

ข่าวในเชิงบวก (positive news) หมายถึงเรื่องราวที่มีเนื้อหาข่าวในด้านดี หรือทำให้เกิดความรู้สึกดี ประเมินแนวโน้มของเหตุการณ์หรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมาจากเหตุการณ์นั้นได้ว่าจะเป็นไปได้ในทางดีขึ้นไป

ข่าวในเชิงเป็นกลาง (neutral news) หมายถึงเรื่องราวที่มีเนื้อหาไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีต่อเหตุการณ์ต่อบุคคล หรือสถานที่ในข่าว ไม่สามารถทำให้ผู้อ่านประเมินแนวโน้มของเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ได้ว่าจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด

ข่าวในเชิงลบ (negative news) หมายถึงเรื่องราวที่มีเนื้อหาในด้านร้ายแสดงความไม่พอใจ ก่อให้เกิดความรู้สึกไม่ดีต่อเหตุการณ์ สถานที่ หรือบุคคลที่เป็นข่าว หรือทำให้ผู้อ่านสามารถประเมินแนวโน้มของเหตุการณ์หรือผลกระทบในภายหลังได้ว่าจะเลวร้ายลง

ในบรรดาข่าวที่มีทิศทางแตกต่างกันระหว่าง บวก ไปจนถึง ลบ นั้น มีงานวิจัยจำนวนมากสนับสนุนว่าข่าวที่มีทิศทางเป็นลบจะได้รับความสนใจและถูกนำเสนอจากสื่อมวลชนมากกว่าข่าวที่มีทิศทางเป็นบวก

Bohle (1986, vol 64: 789-796) ได้ตั้งประเด็นคำถามในการวิจัยว่า ความขัดแย้งหรือสิ่งที่แสดงทิศทางเชิงลบจะเป็นปัจจัยสำคัญในการคัดเลือกข่าวของสื่อมวลชนหรือไม่ โดยเขาได้กำหนดข่าวขึ้นมา 10 ชิ้นแล้วเขียนข่าวทั้ง 10 ชิ้นให้มีสองทิศทาง คือข่าวในเชิงบวก กับข่าวในเชิงลบ เช่นข่าวยาเสพติดในโรงเรียนมีทิศทางลดลง (ข่าวในเชิงบวก) กับข่าวยาเสพติดในโรงเรียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (ข่าวในเชิงลบ) นำข่าวทั้งสองทิศทางมาละกัน แล้วให้นักข่าวอาชีพจากหนังสือพิมพ์รายวัน 2 ฉบับใน Central Virginia เลือกว่าจะตีพิมพ์ข่าวใด ผลการวิจัยเชิงทดลองของ Bohle ให้ข้อสรุปว่านักข่าวมีแนวโน้มจะเลือกข่าวที่มีทิศทางเชิงลบ 9 ข่าว ใน 10 ข่าวเพื่อตีพิมพ์ กล่าวอีกนัยหนึ่งนักข่าวเห็นว่าข่าวที่มีทิศทางลบมีความน่าสนใจที่จะนำเสนอมากกว่า สอดคล้องกับความเห็นของ Anderson และ Jacobson (1965 อ้างถึงใน Bohle, 1986, vol 64) ที่ระบุว่าข่าวตีพิมพ์ค่าแก่การเป็นข่าวน้อยกว่าข่าวไม่ตี เพราะข่าวไม่ตีจะมีความสำคัญกว่าและบรรจุข้อมูลที่มีค่ามากกว่าข่าวตี

Galtung และ Ruge (1973 อ้างถึงใน Bohle, 1986, vol 64) ให้เหตุผลสนับสนุนว่าข่าวเชิงลบมีคุณสมบัติเด่นและถูกเลือกเป็นข่าวมากกว่าข่าวเชิงบวก เนื่องจาก

1. ข่าวเชิงลบเป็นที่ชื่นชอบและเข้ากันได้ดีกับกิจการของหนังสือพิมพ์เพราะเรื่องราวร้ายๆ มักเป็นที่พอใจของผู้อ่าน
2. ข่าวเชิงลบเป็นเรื่องที่ประชาชนจะเชื่อ ยอมรับหรือเห็นด้วยได้ง่ายกว่าเรื่องราวลักษณะอื่น เพราะไม่มีความซับซ้อน การกระทำผิดพลาดของคนมักจะเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัด และเข้าใจได้ง่าย
3. ข่าวเชิงลบสอดคล้องกับปัญหาประจำวันที่คนเผชิญอยู่ ข่าวเชิงลบจึงช่วยเติมเต็มความรู้สึกของคนได้
4. ข่าวเชิงลบมักเป็นสิ่งที่คาดไม่ถึง นั่นคือน่าติดตามนั่นเอง

แม้ข่าวเชิงลบจะเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในแง่การมีคุณค่าของการเป็นข่าวสูง แต่ขณะเดียวกันก็มีเสียงเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและความเชื่อนี้ โดยการศึกษาปัญหาทางการสื่อสารของคณะกรรมการการศึกษาปัญหาทางด้านการสื่อสารขององค์การสหประชาชาติ (1980 อ้างถึงใน ระวีวรรณ ประกอบผล, 2525: 86-87) ได้สรุปว่าโดยสภาพทั่วไปแล้วได้เกิดความไม่สมดุลในกระแสการไหลของข่าวสารระหว่างประเทศ ความไม่สมดุลดังกล่าวเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อนและแตกต่างกันไปในหลายระดับทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยองค์การสหประชาชาติได้เสนอว่าความไม่สมดุลในการไหลของข่าวสารประกอบไปด้วย

ความไม่สมดุลของข่าวระหว่างประเทศโลกที่หนึ่งและโลกที่สอง กับประเทศโลกที่สาม
 ความไม่สมดุลของข่าวระหว่างประเทศที่มีระบบการเมืองและสังคมแตกต่างกัน
 ความไม่สมดุลของข่าวระหว่างประเทศพัฒนาแล้วที่มีระบบการเมืองแบบเดียวกัน แต่มีขนาด
 และศักยภาพแตกต่างกัน

ความไม่สมดุลระหว่างประเทศโลกที่สามด้วยตนเอง

ความไม่สมดุลระหว่างข่าวสารการเมืองและข่าวสารทางด้านอื่นๆ ได้แก่ ด้านสังคม เศรษฐกิจ
 วัฒนธรรมอันจำเป็นแก่การพัฒนา

ความไม่สมดุลระหว่างข่าวสารที่เรียกว่า “ข่าวดี” กับ “ข่าวร้าย” ซึ่งวิผลกระทบต่อจิตใจของ
 มนุษย์

ความไม่สมดุลระหว่างข่าวที่เป็นของเหตุการณ์ปัจจุบันที่อยู่ในความสนใจของประชาชน กับ
 ข่าวเชิงวิเคราะห์เจาะลึกถึงปัญหาต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์อย่างแท้จริง

จะเห็นได้ว่าหนึ่งในข้อสรุปเจ็ดประการของปัญหาด้านการสื่อสารในปัจจุบันก็คือการที่มีข่าว
 ร้ายที่กระทบต่อจิตใจมนุษย์จำนวนมากไหลอยู่ในโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อสังเกตจากประเทศโลกที่
 สามที่ระบุว่า สื่อมวลชนในประเทศโลกที่หนึ่งเฉพาะอย่างยิ่งสำนักข่าวข้ามชาติขนาดใหญ่จะเสนอข่าว
 ทิศทางลบเกี่ยวกับประเทศในโลกลที่สาม มากกว่าเสนอข่าวทิศทางลบเกี่ยวกับประเทศของตนเอง

Woollacott (1975 อ้างถึงใน Lent, 1977: 48) ได้เข้าสังเกตการณ์การทำงานของนักข่าวชาว
 ตะวันตกในประเทศฟิลิปปินส์ พบว่ามีนักข่าวเพียงไม่กี่คนเดินทางไปร่วมทำข่าวโครงการปฏิรูปที่ดิน
 แบบใหม่ของประเทศ ในขณะที่นักข่าวตะวันตกนับร้อยกลับมุ่งหน้าไปทำข่าวสงครามระหว่างกองโจร
 แบ่งแยกดินแดนชาวมุสลิมกับกองทหารของรัฐบาลซึ่งเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน Woollacott ได้ระบุคำ
 กล่าวของเจ้าหน้าที่ฟิลิปปินส์ผู้หนึ่งว่า “มันดูประหนึ่งว่านักข่าวชาวตะวันตกรู้สึกว่างานของพวกเขาใน
 ประเทศกำลังพัฒนาทุกแห่งคือการพยายามชี้จุดที่อ่อนที่สุดและปัญหาที่ใหญ่ที่สุดในสังคมนั้น แล้วก็
 ทำให้มันเลวร้ายขึ้นไปอีกด้วยการเสนอข่าวอย่างเกินจริงและโฆษณาชวนเชื่ออย่างไร้ความปราณี”

El-Oteifi (1978 อ้างถึงใน Giffard, 1984) นักวิชาการชาวอียิปต์หนึ่งในคณะกรรมการของ
 UNESCO ที่ตั้งขึ้นมาศึกษาเรื่องปัญหาการไหลของข่าวสารระหว่างประเทศ กล่าวไปในทำนองเดียวกัน
 ว่า สำนักข่าวเป็นตัวละครสำคัญในการอธิบายอย่างเกินจริงถึงบทบาทของประเทศอุตสาหกรรม ในขณะที่
 เดียวกันก็ลดทอนบทบาทของประเทศโลกที่สามลงไป

ข้อกล่าวหาเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนจากผลงานการวิจัยหลายชิ้น อาทิ งานวิจัยของ Weaver และ Wilboit (1981, vol 31: 55-63) ซึ่งศึกษาการเสนอข่าวของสำนักข่าว AP และ UPI ซึ่งเป็นสำนักข่าวตะวันตกรายใหญ่ การศึกษาค้นคว้าพบว่า แม้สำนักข่าวทั้งสองเสนอข่าวเกี่ยวกับประเทศโลกที่สามในอัตราที่สูงกว่าข่าวจากประเทศโลกที่หนึ่ง โดย AP เสนอข่าวโลกที่สาม 54% โลกที่หนึ่ง 46% ส่วน UPI เสนอข่าวโลกที่สาม 65% และโลกที่หนึ่ง 35% แต่เมื่อมาพิจารณา หัวข้อข่าวและทิศทางของข่าวที่นำเสนอจะพบว่า สำนักข่าว AP และ UPI จะเสนอข่าวความขัดแย้งภายในประเทศโลกที่สามสูงถึง 46.7% ขณะที่เสนอข่าวทำนองเดียวกันนี้เกี่ยวกับโลกที่หนึ่งเพียง 13.7% เท่านั้น

การศึกษาในเวลาต่อมาของ Gaunt (1990: 97-110) ก็ให้คำตอบที่สอดคล้องกัน โดย Gaunt ศึกษาการเสนอข่าวโลก เปรียบเทียบกันระหว่างสำนักข่าวของสหรัฐ อังกฤษ และฝรั่งเศส กับหนังสือพิมพ์ของทั้งสามประเทศ พบว่ามีความไม่เท่าเทียมกันในการเสนอข่าว Gaunt ระบุว่าเห็นได้ชัดเจนว่า ในหัวข้อข่าวของ AP ที่เสนอเรื่องราวความรุนแรงหรือข่าวเชิงลบ 13.6% ของข่าวทั้งหมดจะมาจากเหตุการณ์ในซีกโลกได้ถึง 11.8% ขณะที่มาจากซีกโลกเหนือเพียง 1.8% สำหรับการเสนอข่าวในหนังสือพิมพ์นั้นแม้ว่าจะเสนอข่าวรุนแรงหรือข่าวทิศทางลบในสัดส่วนที่มากกว่าสำนักข่าว โดยเสนอข่าวเชิงลบ 15-18% ของข่าวทั้งหมด แต่เมื่อพิจารณาที่มาของข่าวแล้วจะพบว่ามีคุณสมบัติมากกว่า คือเสนอข่าวเชิงลบในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันระหว่างข่าวของซีกโลกเหนือกับข่าวของซีกโลกใต้

อาจสรุปได้ว่าหนังสือพิมพ์สนใจและอุทิศเนื้อที่ให้แก่ข่าวเชิงลบมากกว่าสำนักข่าวแต่ความสนใจนั้นมุ่งไปที่สถานการณ์ที่เกิดขึ้นมากกว่าจะเลือกสนใจพื้นที่(ภูมิภาค)ที่เกิดเหตุ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการเสนอข่าวความรุนแรงหรือข่าวเชิงลบของหนังสือพิมพ์ไม่โน้มเอียงที่จะเสนอแต่ข่าวจากโลกที่สามเหมือนของสำนักข่าว

ผลการศึกษาวิจัยและแนวคิดในเรื่องทิศทางข่าวข้างต้นจึงสนับสนุนความเชื่อที่ว่าสำนักข่าวจากโลกที่หนึ่งจะเสนอข่าวในเชิงลบเกี่ยวกับโลกที่สามมากกว่าข่าวเชิงบวก จึงนำมากำหนดเป็นสมมุติฐานที่สองของการวิจัยดังนี้

สมมุติฐานที่ 2 สำนักข่าวข้ามชาติเสนอข่าวเกี่ยวกับประเทศไทยในทิศทางเป็นลบในสัดส่วนที่สูงกว่าข่าวที่มีทิศทางเป็นบวก

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนาและข่าวสารเพื่อการพัฒนา

การสื่อสารมีความเกี่ยวพันกับการพัฒนาหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ยังคงเป็นประเด็นให้นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ได้ศึกษากันต่อไปเนื่องจากมีทั้งผู้เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยว่าการสื่อสารจะมีอิทธิพลหรือบทบาทในการพัฒนา หรือแม้แต่ผู้ที่เห็นด้วยว่าการสื่อสารมีความสำคัญไม่ทางใดก็ทางหนึ่งต่อกระบวนการพัฒนายังมีแนวความคิดที่ข้อยกลงไปอีกว่า แล้วอะไรคือบทบาทที่เหมาะสมถูกต้องของการสื่อสารในกระบวนการพัฒนา

นักวิชาการด้านการสื่อสารหลายท่าน อาทิ Tehranian (1995: 275-303) Singhal และ Sthapitanonda (1996, vol 7: 10-25) รวมทั้ง Servaes (1996: 29-43) ได้อธิบายกรอบความคิดในการสื่อสารและการพัฒนาไว้ 3 กรอบแนวคิดคือ

1. Modernization paradigms หรือ Dominant paradigms กรอบแนวคิดนี้มองว่าสังคมหรือประเทศจะพัฒนาขึ้นไปได้ต้องเกิดจากการนำความคิดใหม่หรือนวัตกรรมเข้ามาในสังคม โดยมีวัตถุประสงค์ต้องการให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยไม่มองถึงการพัฒนาด้านจิตใจหรือสังคม สื่อมวลชนในกรอบแนวคิดนี้จะทำหน้าที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการแสวงหาวัตถุให้รับเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนา การสื่อสารจะมีลักษณะ top-down หรือ one-way คือเป็นการสื่อสารจากบนลงล่าง และเป็นการสื่อสารทางเดียว

2. Dependency paradigms คือกรอบการพัฒนาที่มุ่งสกัดกั้นการรับเอาอารยธรรมตะวันตก เนื่องจากพิจารณาว่าคนและสังคมที่อยู่กำลังถูกรอบงำหรือถูกชี้นำให้มีความเชื่อหรือค่านิยมแบบตะวันตกซึ่งไม่เหมาะกับตนเอง สื่อมวลชนภายใต้กรอบแนวคิดนี้จะใกล้ชิดกับกรอบแนวคิดแรก คือต้องทำหน้าที่กระตุ้นให้คนพัฒนาไปสู่เป้าหมายสูงสุดคือ เศรษฐกิจที่เจริญเติบโตของประเทศเช่นกัน แต่จะหยุดรับข้อมูลข่าวสารจากตะวันตก

3. Multiplicity paradigms หรือ Alternative paradigms เป็นแนวคิดที่เชื่อว่าการพัฒนาจะเกิดขึ้นได้ไม่ว่าในด้านใดต้องเกิดจากความต้องการของคนในสังคม และการมีส่วนร่วมของประชาชน เป้าหมายของการพัฒนาจะแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละสังคม สื่อมวลชนในแนวคิดนี้จะทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนข้อมูลข่าวสารและช่วยกระตุ้นให้ประชาชนรู้จักคิดรู้จักวิเคราะห์ รู้จักแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เข้าใจปัญหาต่างๆและรู้จักตัดสินใจที่จะพัฒนา

Wells (1974 อ้างถึงใน ระวีวรรณ ประกอบผล, 2525: 10-11) สรุปว่าทฤษฎีสื่อมวลชนเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองอยู่ 3 แนวทางใหญ่ คือ

1. ทฤษฎีในเชิงบวก (positive theories) ซึ่งเชื่อว่าสื่อมวลชนจะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สื่อมวลชนจะเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมจากสังคมดั้งเดิมมาสู่สังคมที่ทันสมัย และมีผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงชนิดอนาราคอนโคโนในสภาพความคิดของมวลชน

นักวิชาการในกลุ่มนี้ อาทิ Lerner (1958 อ้างถึงใน เสถียร เชษประทีป, 2536: 38) ได้กล่าวถึงบทบาทหลักของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศว่า 1. ช่วยสร้างความปรารถนาใหม่ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านวัตถุ) ให้แก่ประชาชน 2. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสังคม 3. ช่วยสร้างผู้นำใหม่ (เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับสังคมในยุคหัวเลี้ยวหัวต่อ) ที่สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม 4. สอน "ความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา" หรือสอนให้สามารถสวมบทบาทของผู้อื่นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของผู้ที่อยู่นอกเหนือประสบการณ์ประจำวันและนอกกรอบสังคมของตน

2. ทฤษฎีในเชิงลบ (negative theories) นักคิดในทฤษฎีนี้เห็นว่าการขยายตัวของสื่อมวลชนในประเทศกำลังพัฒนาให้ผลกระทบในทางร้ายและเป็นอันตราย โดยเฉพาะการชักนำไปสู่ความต้องการทางวัตถุนิยมบางอย่างที่ไม่เหมาะสมไปสู่มวลชน อย่างไรก็ตามการมองความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารกับการพัฒนาไปในเชิงลบนี้ส่วนหนึ่งก็เป็นผลมาจากความล้มเหลวในการไม่สามารถวางแผนการใช้สื่อให้เหมาะสม ตัวอย่างเช่น การขาดการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในการใช้สื่อและการขาดพื้นฐานทางการศึกษา

3. ทฤษฎีในเชิงเป็นกลาง (neutral theories) นักคิดตามแนวนี้เชื่อว่าการพัฒนาสื่อมวลชนไม่ได้มีผลโดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ หากเป็นเพียงผลผลิตอย่างหนึ่งของภาวะระบบเศรษฐกิจดีขึ้น การมองเช่นนี้เป็นการมองของนักคิดด้านการพัฒนาที่ไม่ให้ความสำคัญกับสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นสาเหตุหนึ่งของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

แม้จะมีแนวทางที่ต่างกันในเรื่องบทบาทและความสำคัญของสื่อมวลชนกับการพัฒนา แต่ก็มีนักวิชาการจำนวนมากไม่น้อยที่เชื่อว่าสื่อมวลชนมีความสำคัญกับการพัฒนา อาทิ Fischer และ Merrill (1970) โดยทั้งสองกล่าวว่า เป็นเรื่องยากที่จะหาคนปฏิเสธความสัมพันธ์ของการพัฒนาประเทศในด้าน

เศรษฐกิจ การเมือง สังคม กับความก้าวหน้าของระบบสื่อมวลชน การศึกษาจำนวนมากมาตระหนักว่าการสื่อสารและการพัฒนาประเทศมีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น

UNESCO ก็เล็งเห็นถึงความสำคัญของการสื่อสารในด้านนี้ และได้จัดประชุมเรื่องสื่อมวลชนกับการพัฒนาประเทศและให้บริการการศึกษาเมื่อปี 1966 ซึ่งได้ข้อสรุปว่าความสำเร็จของการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจนั้น การสื่อสารระหว่างผู้วางแผนและประชาชนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด สื่อมวลชนจะช่วยให้ประชาชนเข้าใจและจดจำลำดับขั้นและความต้องการในการเปลี่ยนแปลง ช่วยปลูกเร้าให้ประชาชนสนใจในเรื่องใหม่และช่วยปรับแนวคิดเหล่านั้นให้เข้าสู่การรับรู้ความเข้าใจของกลุ่มคนที่ต้องการพัฒนาด้วย

Homik (1980, vol 30) เสนอว่าการสื่อสารเป็นเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนหรือเป็นองค์ประกอบในการพัฒนา อย่างไรก็ตามเทคโนโลยีการสื่อสารจะให้ผลสัมฤทธิ์ในการช่วยการพัฒนาหรือไม่ขึ้นอยู่กับการนำไปใช้ที่สำคัญ

จึงอาจกล่าวได้ว่าหากการสื่อสารมีส่วนช่วยพัฒนาสังคม พัฒนาความเป็นอยู่ของมนุษย์ให้ดีขึ้นก็เท่ากับว่าการสื่อสารได้เข้ามามีส่วนในการพัฒนามนุษย์ด้วยเช่นกัน

ในประเด็นของการพัฒนามนุษย์นั้นนักวิชาการเสนอไว้หลายแนวทาง อาทิ Shah (1992, vol 3: 9-15) เห็นว่าการพัฒนามนุษย์มีสองมิติที่สามารถพิจารณาได้ มิติแรกหมายถึงการกระทำที่ส่งเสริมหรือสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ Vilanilam (1979 อ้างถึงใน Shah, 1992, vol 3) แบ่งความต้องการพื้นฐานของมนุษย์เป็นสามขั้นได้แก่ ขั้นปฐมภูมิ คือความต้องการอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค การศึกษา และอาชีพ ขั้นทุติยภูมิ คือความต้องการการขนส่ง แหล่งพลังงาน ไฟฟ้า การสื่อสาร การป้องกันภัยพิบัติต่างๆ ขั้นตติยภูมิ คือความต้องการการยอมรับ ความภาคภูมิใจ ความเคารพยกย่อง และความมีเกียรติ

ในมิติที่สอง การพัฒนามนุษย์คือการทำลายกำแพงของสภาพที่ขัดต่อการพยายามเติมเต็มความต้องการพื้นฐานของมนุษย์นั่นเอง ซึ่งในมิตินี้การสื่อสารและข้อมูลข่าวสารจะเข้ามาช่วยการพัฒนาของมนุษย์ โดยช่วยทำลายกำแพงแห่งความไม่รู้ การขาดแคลนข้อมูลข่าวสารที่จะสนับสนุนกระบวนการพัฒนาของมนุษย์

อย่างไรก็ตามข่าวสารธรรมดาทั่วไปคงไม่สามารถปลุกเร้า หรือสนับสนุนกระบวนการพัฒนา มนุษย์ได้ จำเป็นต้องมีข่าวสารในลักษณะที่มีคุณสมบัติพิเศษในการทำหน้าที่ดังกล่าว นั่นคือ ข่าวที่ เรียกว่า ข่าวเพื่อการพัฒนา (development news) Stevenson (1988: 12) กล่าวว่าแนวคิดเรื่องการพัฒนา มี หลากหลายและที่โดดเด่นคือเรื่องการทำให้ปราศจากการพึ่งพาตะวันตก อย่างไรก็ตามคำจำกัดความ ของการพัฒนาล่าสุดได้รวมเอาแนวคิดเรื่องข่าวเพื่อการพัฒนา (development news) เข้าไปได้

Chu (1988: 206-207) ระบุว่าทุกประเทศในเอเชียต้องการการพัฒนา พวกเขาต้องการปรับปรุง คุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น การสื่อสารด้วยตัวมันเองไม่สามารถจะนำมาซึ่งการพัฒนาได้ต้องมีปัจจัยอื่นๆ เข้า มาเกี่ยวข้องอีก แต่ถ้าเราสามารถใช้การสื่อสารและข่าวสารอย่างเหมาะสมแล้วก็จะช่วยสนับสนุนความ พยายามในการพัฒนาได้ กล่าวคือการสื่อสารช่วยให้ข้อมูลข่าวสาร ให้ความรู้ สร้างแรงจูงใจ และช่วย ขับเคลื่อนรวมทั้งวางระบบความพยายามในการพัฒนาให้แก่คนในชนบท

มีนักวิชาการที่ให้คำนิยามเกี่ยวกับข่าวเพื่อการพัฒนาไว้หลายท่าน อาทิ Aggarwala (1979, vol 29) กล่าวว่าทำให้คำนิยามแก่ข่าวเพื่อการพัฒนา (development news) ไม่ใช่เรื่องง่าย ข่าวเพื่อการพัฒนาไม่ใช่เฉพาะข่าวเชิงบวกเท่านั้น ในการเสาะหาข่าวเพื่อพัฒนาก็เหมือนการทำข่าวอื่นทั่วไป หรือการทำข่าวเชิงสืบสวน อย่างไรก็ตามข่าวพัฒนาจะเกี่ยวข้องกับประเด็นด้านการพัฒนาทั้งในระดับ เล็กและระดับใหญ่ เป็นไปได้ทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ ในการนำเสนอข่าวเพื่อพัฒนาจริงๆ นั้น นักข่าวจะต้องใช้การตรวจสอบอย่างมีวิจารณญาณประเมินค่าและรายงานความสัมพันธ์ของโครง การพัฒนานั้นกับความต้องการจริงๆ ของประชาชน ต้องรายงานความแตกต่างระหว่างแผนการดำเนิน โครงการพัฒนากับผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจริงและรายงานความแตกต่างระหว่างผลกระทบที่ประชาชนได้รับ จากโครงการกับสิ่งที่รัฐบาลกล่าวอ้าง Hester (1987: 65-66) กล่าวว่าข่าวสารที่เป็นการพัฒนาจะต้องไม่ ใช่เพียงการรายงานเหตุการณ์ประจำที่เกิดขึ้นซ้ำๆ หรือรายงานเฉพาะการปฏิบัติงานของผู้มีอำนาจใน ตำแหน่งเท่านั้น แต่ต้องเป็นการรายงานเกี่ยวกับประชาชนที่พยายามยกระดับชีวิตตัวเองให้ดีขึ้นและ ผลที่ได้รับตามมาด้วย อย่างไรก็ตามการพูดถึงเรื่องราวของการพัฒนาไม่ได้หมายความว่าต้องเป็น เฉพาะเรื่องในทางบวกเท่านั้น

Stevenson (1988: 13) ให้นิยามเกี่ยวกับข่าวเพื่อพัฒนาว่า คือข่าวที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนา เรื่องราวเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ การเพาะปลูกที่ให้ผลดีขึ้น และการวางแผนครอบครัว ครอบคลุมไปถึงข่าวที่สะท้อนถึงการพัฒนา ข่าวพัฒนาอาจจะกล่าวถึงอัตราการเพิ่มขึ้นของผู้รู้หนังสือ การ ปฏิรูปที่ดิน การเปิดกิจการใหม่ของโรงงาน การขยายจำนวนโรงเรียน ส่วน Shah (1992, vol 3) สรุป ลักษณะของข่าวเพื่อพัฒนาว่า ข่าวพัฒนาให้ทั้งข้อมูล ข่าวสาร การจูงใจ และให้ความรู้ ซึ่งมีผลโดย

ตรงไปยังการพัฒนาชุมชนด้วยการให้ข้อมูลที่กระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงโอกาสและบริการต่างๆที่พึงได้รับและประชาชนสามารถทำตามคำแนะนำนั้นได้ทันทีและตรงกับความต้องการของเขา นอกจากนี้เชื่อว่าพัฒนาฯยังช่วยทางอ้อมในการพัฒนาชุมชนด้วยการจัดให้ประเด็นการพัฒนาอยู่ในวาระหรือความสนใจของผู้อยู่ในอำนาจทางการเมืองเพื่อให้คนเหล่านี้ปฏิบัติการช่วยเหลือ ซึ่งมีตัวอย่างที่ได้ผลมาแล้วในประเทศอินเดีย เมื่อหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นฉบับหนึ่งใกล้ๆกรุงนิวเดลีเสนอข่าวความต้องการ ความเดือดร้อน ความขาดแคลนของประชาชนในเมืองนั้นเป็นประจำทุกสัปดาห์ หลังจากนั้นรัฐบาลก็เริ่มสนใจปัญหาในเมืองนี้ จนในที่สุดสะพานที่ทรุดโทรมก็ถูกรื้อสร้างให้ใหม่และความเดือดร้อนก็ได้รับการบรรเทาให้เบาบางลง

Aggarwala (1979 อ้างถึงใน Shah, 1988, vol 65: 427) ได้เสนอคุณลักษณะพิเศษ 10 ประการที่ใช้ในการจำแนกข่าวเพื่อการพัฒนาออกจากข่าวทั่วไป ประกอบด้วย

1. เนื้อหาในข่าวเน้นไปที่กระบวนการพัฒนามากกว่าเหตุการณ์หรือไม่
2. เนื้อหาในข่าวประกอบไปด้วยข้อความวิพากษ์วิจารณ์โครงการพัฒนา แผนงาน นโยบาย ปัญหาหรือประเด็นต่างๆหรือไม่
3. เนื้อหาในข่าวได้วิเคราะห์ถึงความตรงประเด็นสอดคล้องระหว่างโครงการพัฒนา แผนงาน นโยบาย ปัญหา กับความต้องการในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาคหรือระดับชาติหรือไม่
4. เนื้อหาในข่าวได้ให้ปมหลัง ข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับโครงการพัฒนา แผนงาน นโยบาย และปัญหาในการพัฒนาหรือไม่
5. เนื้อหาในข่าวได้คาดการณ์ถึงความสอดคล้องกับความต้องการการพัฒนาในอนาคตหรือไม่
6. เนื้อหาในข่าวได้อภิปรายถึงผลกระทบจากโครงการพัฒนา แผนงาน นโยบาย และปัญหาในการพัฒนาที่จะกระทบต่อประชาชนหรือไม่
7. เนื้อหาในข่าวได้อภิปรายถึงกระบวนการพัฒนาในประเทศอื่น หรือภูมิภาคอื่นหรือไม่
8. เนื้อหาข่าวได้เปรียบเทียบสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับเป้าหมายในการพัฒนาที่ตั้งไว้แต่แรกหรือไม่
9. เนื้อหาในข่าวได้เปรียบเทียบสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับสิ่งที่รัฐบาลอ้างผลสำเร็จหรือไม่
10. เนื้อหาในข่าวอ้างอิงถึงความต้องการการพัฒนาของประชาชนหรือไม่

Shah (1992, vol 3) ได้สรุปบทบาทของข่าวเพื่อการพัฒนาในกระบวนการพัฒนาว่ามี 3 บทบาทด้วยกัน ประกอบด้วย บทบาทในการเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ด้วยการเสนอข่าวให้ความคิดเห็น แสดงสถิติตัวเลขและข้อมูลทุกประเภทที่จะช่วยให้ประชาชนเข้าใจและตอบสนองต่อการพัฒนา การเสนอข่าวพัฒนาในประเทศโลกที่สามหมายถึงข่าวแรงงาน ข่าวเส้นทางคมนาคมใหม่ๆ หรือข่าวการ

ตระเวนไปตามจุดต่างๆของหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ บทบาทในการรูงใจประชาชนให้มีความมุ่งมาดในการตั้งเป้าหมายให้กับตนเอง เช่นการเสนอว่าความสำเร็จของบุคคลก็จะช่วยกระตุ้นให้บุคคลอื่นในสังคมมีความพยายามในการตั้งเป้าหมายชีวิตและทำให้สำเร็จ บทบาทประการสุดท้ายคือการให้การศึกษาและสอนเทคนิคใหม่ๆ เช่นการสอนให้รู้จักบริหารลัตว์ป่วย หรือรู้จักใช้เทคโนโลยีการเพาะปลูกหรือเก็บเกี่ยวแบบใหม่ๆ

แม้ว่านักวิชาการจำนวนมากไม่น้อยที่เห็นว่าสื่อมวลชนมีบทบาทในกระบวนการพัฒนาไม่ว่าจะภายใต้กรอบแนวคิดใด แต่ยังมีข้อนังกังขาที่ว่าสื่อมวลชนได้ทำหน้าที่เพื่อกระตุ้นการพัฒนา หรือเสนอข่าวเพื่อพัฒนามากพอหรือยัง

Organ (1987, vol 64: 80-87) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเสนอข่าวเพื่อการพัฒนาของสื่อมวลชนในประเทศพัฒนาแล้วเปรียบเทียบกับประเทศกำลังพัฒนา โดยเขาได้วิเคราะห์เนื้อหาในการรายงานข่าวของสื่อมวลชนในโลกที่หนึ่ง ได้แก่ สื่อมวลชนของอังกฤษ ฝรั่งเศส แคนาดา และสหรัฐและสื่อมวลชนในโลกที่สาม ได้แก่ เม็กซิโก โคลัมเบีย อาร์เจนตินา เกนยา และแอฟริกาใต้ ในประเด็นการเสนอข่าวการประชุมเรื่องประชากรโลก ซึ่งจัดโดยสหประชาชาติในกรุงเม็กซิโกซิตี เมื่อวันที่ 4 ถึง 14 สิงหาคม ค.ศ.1984 การวิจัยครั้งนี้มีเป้าหมายที่จะศึกษาว่าสื่อมวลชนจะเสนอข่าวเกี่ยวกับการประชุมโดยเน้นประเด็นใด ระหว่าง ประเด็นที่เป็นการเมือง ซึ่งหมายถึงการเสนอข่าวเกี่ยวกับตัวผู้นำประเทศต่างๆที่มาเข้าประชุม กับประเด็นปัญหาประชากรของโลก ซึ่งเป็นข่าวเพื่อการพัฒนา การวิจัยของเขาได้ข้อสรุปว่า การเสนอข่าวระหว่างสื่อมวลชนจากโลกที่หนึ่งและสื่อมวลชนจากโลกที่สามมีความแตกต่างกัน โดยสื่อจากโลกที่หนึ่งจะเน้นประเด็นข่าวการเมืองสูงถึง 49.6% ของปริมาณข่าวทั้งหมดที่เสนอเกี่ยวกับการประชุม และเสนอข่าวในประเด็นปัญหาประชากรเพียง 38.5% ขณะที่สื่อจากโลกที่สามเสนอประเด็นประชากรสูงถึง 56.6% และเสนอเน้นประเด็นการเมือง 31.3% ที่เหลือเป็นการเสนอข่าวในประเด็นอื่นๆ

Organ ได้สรุปการศึกษาของเขาว่า ข่าวพัฒนาจะได้รับ ความสนใจน้อยกว่าข่าวการเมือง และข่าวพัฒนามักจะถูกนำเสนอในลักษณะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ เวลานั้น (spot news) มากกว่าจะถูกนำเสนอเป็นบทความรายละเอียดที่เสนอเกี่ยวกับกระบวนการทั้งหมด ข่าวพัฒนาบ่อยครั้งจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจมากกว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริการสังคม และนานๆจึงจะมีข่าวในลักษณะวิพากษ์วิจารณ์

การศึกษาของ Griswold และ Swenson (1992, vol 69: 580-590) ก็บอกย้ำให้เห็นว่าสื่อมวลชนตะวันตกให้ความสำคัญกับข่าวพัฒนาน้อยกว่า โดยพบว่าการเสนอข่าวพัฒนาของหนังสือพิมพ์ในสหรัฐมีน้อยมาก คิดเป็น 4.5% ของข่าวทั้งหมด น้อยกว่าในประเทศโลกที่สาม โดยการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า อินเดียเสนอข่าวเพื่อการพัฒนา 15% ของข่าวทั้งหมด มาเลเซียและปากีสถาน เสนอ 24% และประเทศไทยเสนอ 27% ของจำนวนข่าวทั้งหมด

จากแนวคิดและทิศทางของงานวิจัยที่ปรากฏ จึงกำหนดเป็นสมมุติฐานที่สามได้ว่า

สมมุติฐานที่ 3 สำนักข่าวข้ามชาติเสนอข่าวเพื่อการพัฒนาของประเทศไทยในสัดส่วนที่ต่ำกว่าข่าวที่ไม่มีเนื้อหาเพื่อการพัฒนา

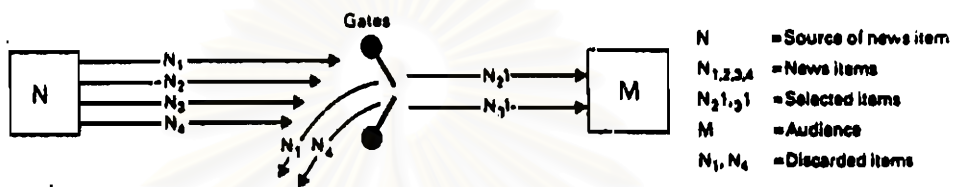
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับแหล่งข่าว

แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งข่าวหรือผู้ให้ข่าวสารนี้สามารถอธิบายได้หลายลักษณะและหลายระดับ เป็นความเข้าใจโดยทั่วไปว่ามนุษย์รู้เรื่องราวหลายเรื่องโดยไม่ได้พบเห็นด้วยตัวเองโดยการใช้สื่อมวลชนเป็นผู้ให้ข้อมูล เนื่องจากมนุษย์ไม่สามารถไปประสบพบเห็นเหตุการณ์ทั้งหมดบนโลกได้ แม้แต่เหตุการณ์ในชุมชนเดียวกันก็อาจต้องรับรู้ผ่านสื่อมวลชน เหมือนที่ Wilson (1993: 12-14) กล่าวว่าเรารับรู้เรื่องต่างๆ เช่นการเกิดพายุทอร์นาโดได้เมื่อทันทีที่เกิดจริง แต่ไม่ใช่ด้วยเราประสบพบเห็นเอง เราไม่สามารถพบแหล่งที่เป็นต้นกำเนิดของข่าวสารอันดับแรกได้ แต่ต้องพึ่งพาแหล่งข่าวอันดับรองซึ่งก็คือสื่อมวลชน

สื่อมวลชนจึงเป็นผู้ควบคุมการเข้าถึงข้อมูลของมนุษย์ หรือทำหน้าที่เป็นผู้เฝ้าประตูข่าวสาร (gatekeeper) นั่นเอง

ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับแบบจำลองผู้เฝ้าประตูข่าวสารถูกเสนอครั้งแรกโดย Kurt Lewin ในปี 1947 ซึ่งอธิบายเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้ออาหารในครัวเรือน เขาตั้งข้อสังเกตว่าสารสนเทศจะเคลื่อนไปตามทางต่างๆซึ่งช่องทางเหล่านี้จะประกอบไปด้วยบริเวณที่เป็นประตูข่าวสาร อันจะเป็นบริเวณที่ก่อให้เกิดการตัดสินใจว่าจะยอมให้สารสนเทศ หรือสินค้านั้นผ่านเข้าไปได้หรือไม่

ความคิดนี้ถูกนำมาประยุกต์ใช้โดย White (1950 อ้างถึงใน McQuail และ Windahl, 1981: 100-101) ในการศึกษาบทบาทของบรรณาธิการข่าวโทรเลขของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นฉบับหนึ่งในสหรัฐอเมริกา ซึ่งการตัดสินใจของเขาในการคัดเลือกข่าวบางเรื่องแล้วส่งต่อไป หรือคัดเลือบบางเรื่องทิ้งเป็นกิจกรรมเฝ้าประตูที่มีนัยยะสำคัญมากที่สุด

White's simple gatekeeping model (after White 1950).

จากแบบจำลองจะพบว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลในการกำหนดว่าเรื่องใดจะให้เข้าไปสู่การรับรู้ของประชาชนหรือไม่ในรูปแบบใด เหมือนที่ Bohle (1986, vol 64: 789) ระบุว่าข้อมูลเกี่ยวกับ เหตุการณ์ต่างๆ ไม่ใช่ข่าว ยกเว้นเสียแต่นักข่าวจะเห็นว่ามันเป็น และเรียกมันว่าข่าว

Galtung และ Ruge (1965 อ้างถึงใน Shoemaker, 1991: 52) ได้เจาะจงลักษณะของข่าวสาร 9 ประการที่จะช่วยเพิ่มโอกาสในการผ่านประตูข่าวสารของข่าวนั้นๆ ได้แก่

1. ช่วงเวลา (time span) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในกรอบเวลาของสื่อมวลชนจะมีโอกาสผ่านประตูข่าวได้มากกว่าเหตุการณ์ที่เกิดในช่วงเวลาไม่เหมาะสม
2. ระดับความเข้มข้นของคุณค่าที่อยู่ในระยะรับรู้ได้ (intensity of threshold value) เหตุการณ์มีแนวโน้มจะผ่านประตูข่าวสารได้ถ้ามันเป็นเรื่องราวที่ใหญ่โต
3. ความชัดเจนไม่กำกวม (clarity/lack of ambiguity) เหตุการณ์ที่สร้างความสงสัยไม่กระจ่างจะมีโอกาสผ่านประตูข่าวไปได้น้อย
4. ความใกล้ชิดทางวัฒนธรรมและความเกี่ยวพันสอดคล้อง (cultural proximity or relevance) สื่อมวลชนส่วนใหญ่จะยอมรับข่าวหรือเหตุการณ์ที่ใกล้ชิดกับวัฒนธรรมของกลุ่มผู้อ่านเป้าหมาย
5. ความสอดคล้องกัน (consonance) เหตุการณ์ที่เข้ากันกับความคาดหวังจะมีโอกาสผ่านประตูข่าวได้มาก

6. การเหนือความคาดหมาย (unexpectedness) ในท่ามกลางข่าวที่สอดคล้องกันนั้น ข่าวที่เหนือความคาดหมายก็จะได้รับเลือกให้ผ่านประตูเช่นกัน

7. ความต่อเนื่อง (continuity) ข่าวสารที่จะผ่านประตูไปได้ส่วนหนึ่งจะต้องสร้างข่าวสารต่อไปได้อีกในอนาคต

8. องค์ประกอบ (composition) ด้วยเหตุที่ผู้เฝ้าประตูจะต้องพิจารณาข่าวทั้งหมดในแต่ละวัน บางที่ข่าวบางชิ้นก็ถูกคัดเลือกว่าเพราะมันแตกต่างจากข่าวอื่น เพื่อให้องค์ประกอบของข่าวในสื่อนั้นมีหลากหลาย

9. ค่านิยมทางสังคมวัฒนธรรม (sociocultural values) ค่านิยมของทั้งผู้เฝ้าประตูและสังคมของผู้เฝ้าประตูจะมีอิทธิพลต่อการเลือกข่าวเช่นกัน

นอกจากลักษณะของข่าวโดยตัวมันเองที่มีผลต่อโอกาสในการผ่านประตูข่าวสารแล้ว ยังมีปัจจัยบางประการที่มีผลต่อกระบวนการคัดเลือกข่าวสารของผู้เฝ้าประตูอีก ซึ่ง Becker และ Robert (1992) ได้เสนอไว้ดังนี้

ปทัสถานและนโยบายขององค์กร (norms and policies) การคัดเลือกข่าวขึ้นอยู่กับนโยบายขององค์กรนั้นๆ ลักษณะองค์กรที่ต่างกันจะทำให้รูปแบบการปฏิบัติงานต่างกันไปด้วย เช่นองค์กรที่กระจายอำนาจสูง ก็อาจจะให้ผู้เฝ้าประตูแต่ละคน หรือนักข่าวแต่ละคนตัดสินใจเลือกข่าวเองได้มาก

อิทธิพลของเพื่อนร่วมงาน (peer influence) ผู้เฝ้าประตูจะได้รับอิทธิพลจากเพื่อนร่วมงาน ซึ่งจะแลกเปลี่ยนความเห็นและศึกษารูปแบบการทำงาน การตัดสินใจเลือกข่าวของกันและกัน

อำนาจของผู้รับสารในการให้คุณให้โทษ (the power of audience to punish and reward) ผู้รับสารหรือนัยหนึ่งก็คือลูกค้าจะมีอำนาจในการปฏิบัติต่อข่าวว่าพอใจหรือไม่พอใจ ซึ่งสะท้อนอยู่ในคำกล่าวของ Hamelink (1983) ที่ว่า สำนักข่าวข้ามชาติของอเมริกันคือ AP และ UPI มีตลาดสำคัญที่สุดในสหรัฐ รายได้ประมาณ 60-70% ของยอดขายได้ทั้งหมดมาจากตลาดนี้ ดังนั้นการผลิตและการกระจายสินค้าต่างๆจึงตั้งอยู่บนพื้นฐาน และการชี้นำโดยตลาดท้องถิ่นภายในประเทศ

นอกเหนือจากลักษณะของข่าวและอิทธิพลขององค์กรที่มีผลต่อการคัดเลือกข่าวของผู้เฝ้าประตูแล้ว ปัจจัยภายในตัวผู้เฝ้าประตูเองก็มีส่วนสำคัญ White (1950) อ้างถึงใน Shoemaker, 1991: 25) กล่าวว่า ปัจจัยภายในอันได้แก่ ทักษะ และค่านิยมของผู้เฝ้าประตูมีผลสำคัญต่อการคัดเลือกข่าวของผู้เฝ้าประตูนั้น

แนวคิดเกี่ยวกับนายประจักษ์วารมีความสำคัญมากในการศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน เพราะประชาชนจะรับรู้ข่าวใดหรือไม่ ข้อมมาจากผลแห่งการตัดสินใจของผู้เฝ้าประจักษ์วาร เนื่องจากประชาชนมีภารกิจอื่นเป็นประจำวันในชีวิตที่จะต้องปฏิบัติ จึงยกหน้าที่ในการผลิตและกระจายข่าวสารให้แก่สื่อมวลชนเป็นผู้ปฏิบัติแทน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสาะแสวงหาข่าวสารระหว่างประเทศ ซึ่งเกิดขึ้นไกลเกินกว่าที่บุคคลจะรู้ได้ด้วยตนเอง การพึ่งพานายประจักษ์วารจึงเพิ่มมากขึ้น สำนักข่าวข้ามชาติจึงถูกยกให้เป็นผู้เฝ้าประจักษ์วารที่สำคัญที่สุดในการสื่อสารระหว่างประเทศ เพราะมีความสามารถและศักยภาพในการรวบรวมข่าวได้จากทั่วทุกมุมโลก

Mowlana (1986) ระบุว่าสำนักข่าวข้ามชาติในกลุ่ม Big four เสนอข่าวรวมกันวันละ 32,850,000 คำ โดยสำนักข่าว AP เสนอ 17 ล้านคำ UPI เสนอ 11 ล้านคำ AFP เสนอ 3.35 ล้านคำ และ Reuters เสนอ 1.5 ล้านคำ ขณะที่สำนักข่าวอื่นในยุโรปมียอดการเสนอข่าวรวมกันเพียง 1.09 ล้านคำต่อวัน

Mankekar (1978: 165-166) กล่าวว่า สำนักข่าวข้ามชาติขนาดใหญ่เป็นแหล่งข่าวต่างประเทศเพียงแหล่งเดียวของหลายๆประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศเหล่านี้ก็ต้องพึ่งพาช่องทางสารของสำนักข่าวข้ามชาติ ในการเสนอข่าวเกี่ยวกับตนเองให้โลกรับรู้ด้วยเพราะความขาดแคลนเงินทุน และทรัพยากรในการกระจายข่าวสารด้วยตนเอง

Schramm (1978 อ้างถึงใน Mowlana, 1986: 28) ได้ทำการศึกษาเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จำนวน 14 ฉบับ พบว่า มากกว่าสามในสี่ส่วนของข่าวที่ไม่ได้ผลิตในประเทศมาจากข่าวของ Big four

เห็นได้ว่าสื่อมวลชนโดยเฉพาะสื่อขนาดใหญ่จึงเป็นผู้ควบคุมการเข้าถึงข้อมูลของคน หรือทำหน้าที่เป็นผู้เฝ้าประจักษ์วารนั่นเอง แต่สื่อมวลชนจะเป็นผู้เข้าถึงแหล่งที่เป็นต้นกำเนิดข่าวได้ด้วยตนเองเสมอไปหรือไม่ นักข่าวจะพบเหตุการณ์ต่างๆด้วยตาของตนเองทุกครั้งโดยไม่ต้องอาศัยคำบอกเล่าของผู้อื่นในเหตุการณ์เลยหรือ และนักข่าวจะล่วงรู้ผลการประชุมลับระหว่างรัฐมนตรีได้โดยลำพังหรือคำตอบคือไม่ใช่ โดยน่าจะมีผู้ทำหน้าที่ป้อนข้อมูล หรือให้ข่าวแก่สื่อมวลชนอีกชั้นหนึ่ง และทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมการเข้าถึงข้อมูลของสื่อมวลชน

อาจกล่าวได้ว่า สื่อมวลชนทำหน้าที่เป็นผู้เฝ้าประตูข่าวสารและเป็นแหล่งสารที่ใหญ่ และทรงอิทธิพลสำหรับประชาชนในสังคม แต่ก็จะมีคน กลุ่มคน หรือสถาบันบางแห่งเป็นผู้เฝ้าประตูข่าวสารที่จะไปสู่สื่อมวลชนด้วยเช่นกัน กลุ่มคน หรือสถาบันเหล่านี้ก็คือแหล่งข่าวที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาของสื่อมวลชนนั่นเอง หากปราศจากคนเหล่านี้ที่ทำการกิจกรรม หรือแสดงความคิดเห็นต่างๆ สื่อมวลชนก็จะปราศจากข้อมูลที่จะนำมาเสนอเป็นข่าว

Tunstall (1979) กล่าวว่าสำนักข่าวข้ามชาติเหล่านี้จะได้ข่าวสารมาจาก 4 แหล่งสำคัญ และแหล่งข่าวทั้ง 4 นี้เองก็เป็นที่ถูกค่าสำคัญของสำนักข่าวข้ามชาติด้วย ประกอบด้วย

1. สื่อมวลชน ถือเป็นแหล่งข่าวสารสำคัญอันดับต้นๆที่สำนักข่าวใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาเสนอและติดตามรายละเอียดเพิ่มเติม โดยเฉพาะข่าวที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่นของประเทศนั้นๆ
2. สำนักข่าวแห่งชาติ จะมีความสัมพันธ์กับสำนักข่าวข้ามชาติในสองลักษณะ คือ ในประเทศโลกที่สามส่วนมากจะไม่อนุญาตให้สำนักข่าวข้ามชาติส่งข่าวได้โดยตรงไปยังสื่อมวลชนหรือประชาชนภายในประเทศของตน การส่งข่าวจำเป็นต้องผ่านสำนักข่าวแห่งชาติซึ่งจะเป็นผู้นำไปเผยแพร่อีกทอดหนึ่ง ขณะเดียวกันสำนักข่าวข้ามชาติก็จะสมัครเป็นสมาชิกของสำนักข่าวแห่งชาติในแต่ละประเทศเพื่อรับข่าวท้องถิ่นด้วย จึงมีบ่อยครั้งที่สำนักข่าวแห่งชาติจะป้อนข่าวให้กับสำนักข่าวข้ามชาติ และจ่ายค่าสมาชิกเพื่อรับบริการจากสำนักข่าวข้ามชาติในราคาเพียงครึ่งเดียวนอกจากนี้ Stevenson (1988: 132) ก็เห็นด้วยว่า สำนักข่าวแห่งชาติจะทำหน้าที่เหมือนผู้เฝ้าประตูข่าวสาร (gatekeeper) ในการจะพิจารณาให้ข่าวใดภายในประเทศออกไปสู่สายตาของชาวโลก และในทางกลับกันก็ทำหน้าที่คัดเลือกข่าวจากต่างประเทศที่จะกลับเข้ามาสู่ประชาชนในประเทศด้วย
3. รัฐบาล เป็นแหล่งข่าวที่มีสัดส่วนสูงมากในบรรดาข่าวที่ผลิตได้จากสำนักข่าวข้ามชาติ เพราะเป็นแหล่งข่าวที่มีความน่าเชื่อถือสูง และเป็นกลุ่มคนหรือสถาบันที่เป็นที่รู้จักของผู้อ่าน
4. ธนาคารและสถาบันการเงิน แหล่งข่าวกลุ่มนี้จะเป็นทั้งแหล่งข่าวที่สำคัญและเป็นทั้งลูกค้ารายใหญ่ของสำนักข่าวข้ามชาติ ธนาคารและสถาบันการเงินจำเป็นต้องใช้ข้อมูลจากสำนักข่าวเหล่านี้เพื่อการตัดสินใจในทางธุรกิจ

แหล่งข่าว หรือผู้ทำหน้าที่เฝ้าประตูข่าวสารจึงมีความสำคัญสูงในข่าวที่จะปรากฏ ถ้านายประตูข่าวสารขั้นแรกให้ข้อมูลที่ผิด หรือมีทัศนคติ ความรู้สึกต่อเรื่องนั้นอย่างไร นายประตูข่าวสารขั้นต่อๆ

ไปที่รับข้อมูลก็จะได้ข้อมูลพื้นฐานไปในทิศทางนั้น แม้การตัดสินใจส่งต่อ หรือตัดทิ้ง จะอยู่ที่นายประจักษ์วารแต่ละคน แต่ก็มีความน่าจะเป็นสูงของการเสนอข่าวโดยยึดถือตามข้อมูลชั้นแรกที่ได้รับ

ดังนั้นการศึกษาเรื่องนายประจักษ์วารจึงมีความสำคัญเนื่องจากเป็นผู้มีอิทธิพลในกระบวนการสร้างข่าวของสื่อมวลชน โดยเฉพาะผู้ทำหน้าที่เป็นนายประจักษ์วารให้แก่สื่อมวลชนรายใหญ่ เช่น สำนักข่าวต่างประเทศ เพราะข้อมูลที่ออกจากสำนักข่าวเหล่านี้จะแพร่กระจายไปได้ไกล และรวดเร็ว ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ของประชาชนที่อ่านข่าวนั้นๆ ผู้วิจัยจึงกำหนดไว้เป็นวัตถุประสงค์หนึ่งของการวิจัย และตั้งเป็นสมมุติฐานประการสุดท้ายของการวิจัยดังนี้

สมมุติฐานที่ 4 สำนักข่าวข้ามชาติใช้แหล่งข่าวรัฐบาลในการเสนอข่าวของประเทศไทยในสัดส่วนที่สูงกว่าแหล่งข่าวประเภทอื่น

กล่าวโดยสรุป งานวิจัยชิ้นนี้มีสมมุติฐานของการวิจัย ดังนี้

สมมุติฐานที่ 1 สำนักข่าวข้ามชาติเสนอข่าวการเมืองของประเทศไทยในสัดส่วนที่สูงกว่าข่าวประเภทอื่น

สมมุติฐานที่ 2 สำนักข่าวข้ามชาติเสนอข่าวเกี่ยวกับประเทศไทยในทิศทางเป็นลบในสัดส่วนที่สูงกว่าข่าวที่มีทิศทางเป็นบวก

สมมุติฐานที่ 3 สำนักข่าวข้ามชาติเสนอข่าวเพื่อการพัฒนาของประเทศไทยในสัดส่วนที่ต่ำกว่าข่าวที่ไม่มีเนื้อหาเพื่อการพัฒนา

สมมุติฐานที่ 4 สำนักข่าวข้ามชาติใช้แหล่งข่าวรัฐบาลในการเสนอข่าวของประเทศไทยในสัดส่วนที่สูงกว่าแหล่งข่าวประเภทอื่น